

Ruben Willaert
restauratie & archeologie
decoratie

GEEFT HET VERLEDEN EEN TOEKOMST

Beekstraat (Deinze, Oost-Vlaanderen)

Projectcode: 2019A144
Januari 2019

ARCHEOLOGIENOTA
BUREAUONDERZOEK (FASE 0)
DEEL 1: RESULTATEN VAN HET BUREAUONDERZOEK

Colofon

Ruben Willaert bvba
Ten Briele 14 bus 15
8200 Sint-Michiels-Brugge

Auteurs: Aaron Willaert, Wouter Van Goidsenhoven

Het eventuele nummer van het wettelijk depot of het buitenlandse equivalent hiervan: /
De naam en het erkenningsnummer van de erkende archeoloog:
Ruben Willaert, OE/ERK/Archeoloog/2015/00069

© Ruben Willaert bvba, Sint-Michiels-Brugge, 2019

Niets uit deze uitgave mag vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie of welke wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Ruben Willaert bvba.

Ruben Willaert bvba aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.

INHOUDSTAFEL

1	Resultaten van het bureauonderzoek	7
1.1	Administratieve gegevens	7
1.2	Onderzoeksoopdracht.....	9
1.2.1	Doelstelling.....	9
1.2.2	Onderzoeksvragen	9
1.2.3	Juridische context	9
1.2.4	Randvoorwaarden	9
1.2.5	Archeologische voorkennis van het terrein	9
1.3	Werkwijze en strategie	10
1.3.1	Methode	10
1.3.2	Fysisch geografische situatie	10
1.3.3	Historische context en bekende archeologie.....	10
1.3.4	Archeologische indicatoren	10
1.3.5	Verstoringshistoriek.....	11
1.3.6	Introductie tot het projectgebied.....	12
1.3.6.1	Ruimtelijke situering.....	12
1.3.6.2	Geplande werken.....	13
1.4	Assessmentrapport.....	16
1.4.1	Fysisch geografische en geologische situatie	17
1.4.1.1	Landschappelijke situering	17
1.4.1.2	Tertiaire lithostratigrafie	21
1.4.1.3	Quartaire lithostratigrafie	22
1.4.1.4	Bodemvormingsprocessen	23
1.4.2	Historische en archeologische voorkennis.....	24
1.4.2.1	Historische context en bekende archeologische vindplaatsen	24
1.4.2.2	Archeologische indicatoren en cartografische bronnen	25
1.4.2.3	Overzicht van de gekende archeologische waarden	27
1.4.2.4	Huidige gebruik en verstoringen.....	34
1.5	Synthese	37
2	Bibliografie.....	39

FIGURENLIJST

Figuur 1: Projectgebied weergegeven op de GRB-basiskaart (Bron: Geopunt).....	8
Figuur 2: Projectgebied weergegeven op de topografische kaart van België (Bron: Geopunt). 8	
Figuur 3: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2017 (Bron: Geopunt).	12
Figuur 4: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2017 (Bron: Geopunt).	13
Figuur 5: Zicht vanuit westzijde (© Google Streetview).....	14
Figuur 6: Zicht vanuit oostzijde (© Google Streetview).	14
Figuur 7: Dwarsprofiel fietspad (bron: opdrachtgever).	15
Figuur 8: Projectgebied weergegeven op de Traditionele Landschappenkaart (Bron: Geopunt).	17
Figuur 9: Projectgebied weergegeven op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (Bron: Geopunt).	18
Figuur 10: Projectgebied weergegeven op het DHMV met aanduiding van de waterlopen (Bron: Geopunt).	19
Figuur 11: Projectgebied weergegeven op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (Bron: Geopunt).	20
Figuur 12: Hoogteverloop, W-O (Bron: Geopunt).	20
Figuur 13: Projectgebied weergegeven op de Tertiair Geologische Kaart (Bron: Geopunt). ..	21
Figuur 14: Projectgebied weergegeven op de Quartair Geologische Kaart (Bron: Geopunt). ..	22
Figuur 15: Projectgebied weergegeven op de Bodemkaart (Bron: Geopunt).	23
Figuur 16: Projectgebied weergegeven op de Ferrariskaart, 1771-1777 (Bron: Geopunt).....	25
Figuur 17: Projectgebied weergegeven op de Atlas der Buurtwegen, ca. 1840 (Bron: Geopunt).	26
Figuur 18: Projectgebied weergegeven op de Poppkaart, 1842-1879 (Bron: Geopunt).....	26
Figuur 19: Lokalisering op te graven zone (Bron: Cleda, B. 2017: p.50).	27
Figuur 20: Detail kijkvensters WP 2 en WP 29, in het oostelijk deel van het onderzoeksgebied (Bron: Cleda, B. 2017: p.31).....	28
Figuur 21: Projectgebied weergegeven op het DHMV met aanduiding van de CAI (Bron: Geopunt).	29
Figuur 22: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, kleinschalig, zomeropnamen, 1971 (Bron: Geopunt).	34

Figuur 23: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, kleinschalig, zomeropnamen, 1979-1990 (Bron: Geopunt).....	35
Figuur 24: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2000-2003 (Bron: Geopunt).....	35
Figuur 25: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2008-2011 (Bron: Geopunt).....	36
Figuur 26: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2017 (Bron: Geopunt).....	36

TABELLENLIJST

Tabel 1: Administratieve gegevens: De administratieve gegevens identificeren de actoren die betrokken zijn bij het vooronderzoek en de locatie van het vooronderzoek.....	7

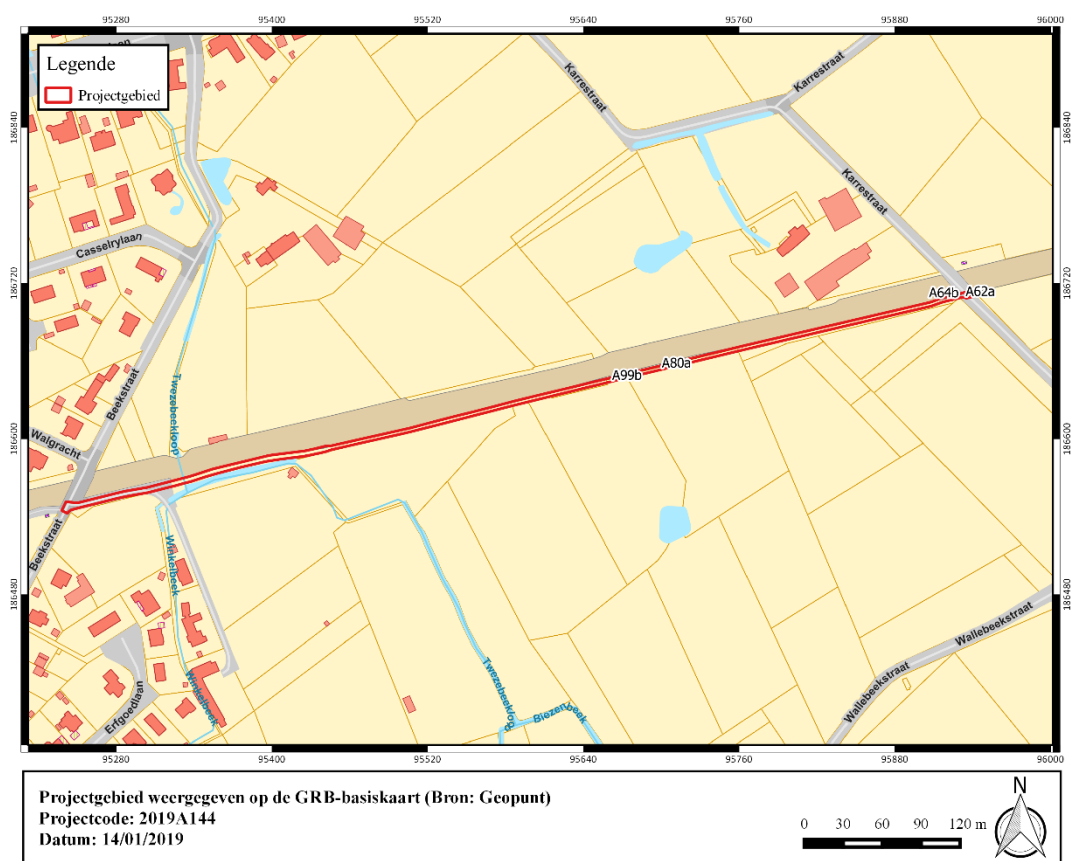
1 Resultaten van het bureauonderzoek

1.1 Administratieve gegevens

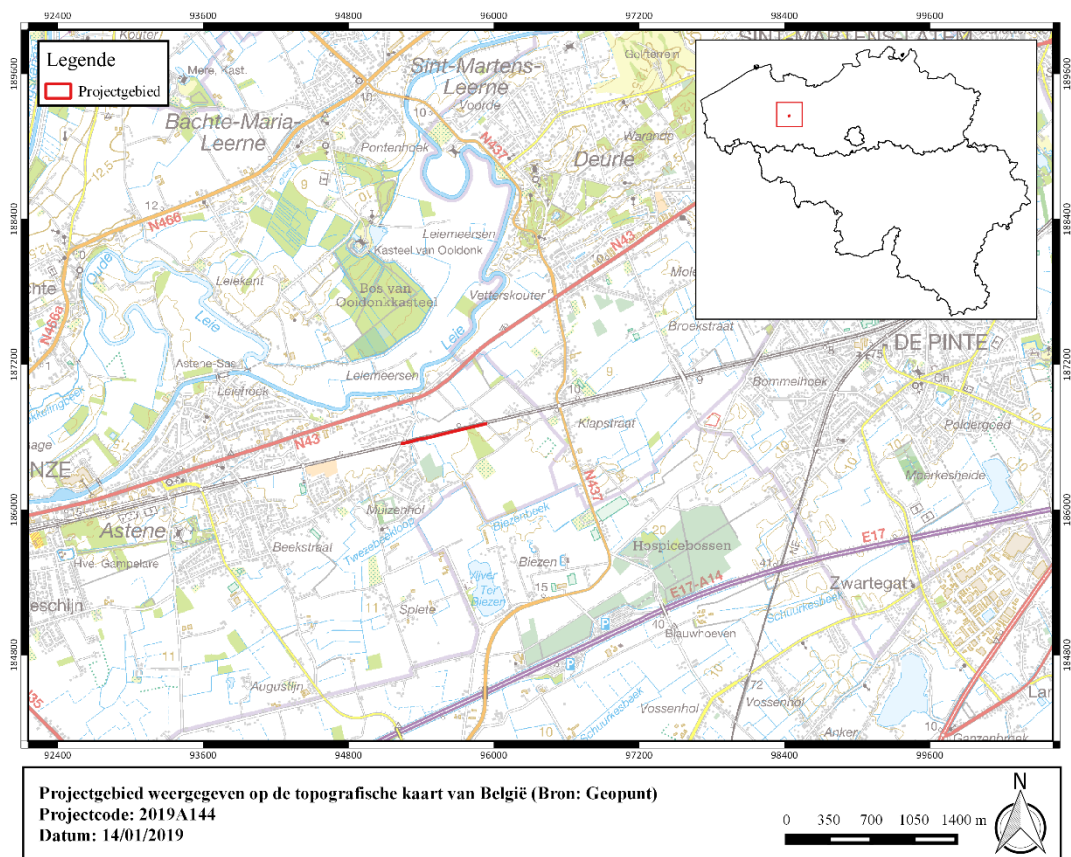
Tabel 1: Administratieve gegevens: De administratieve gegevens identificeren de actoren die betrokken zijn bij het vooronderzoek en de locatie van het vooronderzoek.

a) De locatie van het vooronderzoek met vermelding van:	Provincie	Oost-Vlaanderen
	Gemeente	Deinze
	Deelgemeente	Astene
	Postcode	9800
	Adres	Beekstraat – Karrestraat 9800 Astene
	Toponiem	Beekstraat
	Bounding box (Lambertcoördinaten)	X _{min} = 95017 Y _{min} = 186254 X _{max} = 96145 Y _{max} = 187037
b) Het kadasterperceel met vermelding van gemeente, afdeling, sectie, perceelsnummer of -nummers en kaartje	Deinze, Afdeling 2, Sectie A, nr's: 99b, 80a, 64b, 62a + openbaar domein Figuur 1	
c) Een topografische kaart van het onderzochte gebied waarvan de schaal afgestemd is op de grootte van het projectgebied	Figuur 2	
d) Alle betrokken actoren en specialisten	Wouter Van Goidsenhoven (erkend archeoloog) Clara Thys (archeoloog) Elke Ghyselbrecht (aardkundige) Aaron Willaert (historicus)	
e) Personen buiten het project die geraadpleegd of betrokken werden voor algemene wetenschappelijke advisering	/	

Figuur 1: Projectgebied weergegeven op de GRB-basiskaart (Bron: Geopunt).

Figuur 2: Projectgebied weergegeven op de topografische kaart van België (Bron: Geopunt).

1.2 Onderzoeksopdracht

1.2.1 Doelstelling

Het archeologisch vooronderzoek betracht altijd eerst door raadpleging van gekende en ontsloten informatiebronnen tijdens een bureauonderzoek eventueel aanwezig archeologisch erfgoed binnen het onderzoeksgebied te inventariseren, waarderen en veiligstellen.

1.2.2 Onderzoeksvragen

Voor het bureauonderzoek zijn volgende onderzoeksvragen te formuleren:

- Hoe is de aardkundige opbouw van het onderzoeksgebied?
- Welke processen van bodemvorming zijn bekend?
- Welke geomorfologische processen zijn te bekend?
- Welke aardkundige eenheden zijn archeologisch relevant en wat is hun diepteligging?
- Zijn er archeologische resten bekend binnen de grenzen van het plangebied?
- Welke is de aard en ouderdom van bekende archeologische resten?
- Welke is de conserveringsgraad en gaafheid van bekende archeologische resten?
- Wat is de invloed van de toekomstige inrichting op eventueel aanwezige archeologische resten?

1.2.3 Juridische context

Het onderzoeksterrein situeert zich volgens het gewestplan deels in een zone bestemd als woonuitbreidingsgebied, deels als landbouwgebied en deels als natuurgebied. Het plangebied situeert zich noch binnen een archeologische site, noch binnen een zone waar geen archeologie te verwachten valt, noch binnen een vastgestelde archeologische zone.

Deze archeologienota wordt opgemaakt naar aanleiding van een geplande stedenbouwkundige vergunningsaanvraag waarbij de totale oppervlakte van de ingreep in de bodem 1000 m² of meer beslaat en de totale oppervlakte van de kadastrale percelen waarop de aanvraag betrekking heeft 3000 m² of meer bedraagt.

De gecombineerde oppervlakte van de kadastrale percelen waarop de aanvraag betrekking heeft bedraagt meer dan 3000 m², en de gecombineerde oppervlakte van de geplande werken bedraagt 2390 m², vandaar is men verplicht een bekrachtigde archeologienota toe te voegen aan de vergunningsaanvraag.

1.2.4 Randvoorwaarden

Voor het bureauonderzoek worden enkel toegankelijke en beschikbare bronnen gebruikt.

1.2.5 Archeologische voorkennis van het terrein

Binnen de grenzen van projectgebied Deinze Beekstraat werd in het verleden geen archeologisch onderzoek uitgevoerd.

In de omgeving zijn wel enkele archeologische vindplaatsen gekend (cfr. infra).

1.3 Werkwijze en strategie

1.3.1 Methode

In de praktijk resulteert het bureauonderzoek in een inschatting van het archeologisch potentieel van een onderzoeksgebied. Het archeologisch potentieel drukt een verwachting uit ten aanzien van voorkomen, aard, gaafheid en conservering van de archeologische resten in de ondergrond van de planlocatie. Het archeologisch potentieel is gebaseerd op vier variabelen: fysisch-geografische situatie, bekende archeologische vindplaatsen, archeologische indicatoren en verstoringshistoriek.

Pas na de vaststelling van het archeologisch potentieel kunnen onderbouwde inschattingen worden gemaakt over de planeffecten op eventueel archeologisch erfgoed.

1.3.2 Fysisch geografische situatie

Geologische, geomorfologische en bodemkundige data informeren over de genese van het landschap in het plangebied, de bodemopbouw en de ligging en de stratigrafische positie van sedimenten waarin archeologische fenomenen kunnen voorkomen. Een aantal (prehistorische) vindplaatstypen kunnen bovendien uitgesproken gekoppeld worden aan specifiek aanwijsbare landschapsvormen.

De aardkundige data laten ook toe om een verwachting te formuleren ten aanzien van de verschijningsvorm, d.i. de conserveringsgraad en gaafheid van het archeologische erfgoed.

Volgende informatiebronnen werden geconsulteerd t.b.v. een eerste aardkundige analyse:

- Tertiair en Quartair geologische kaart van Vlaanderen
- Toelichting bij de Quartair geologische kaart van Vlaanderen
- Bodemkaart van Vlaanderen
- Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen
- Hydrografische kaart van Vlaanderen
- Bodemerosie kaart

1.3.3 Historische context en bekende archeologie

Beschikbare historische en toponymische kennis over woonplaatsen (buurtschap, gehucht, dorp, stad) in en nabij het onderzoeksgebied kan een zinvol kader bieden om de betekenis van bekende archeologische vindplaatsen te evalueren.

Om een overzicht te krijgen van de bekende archeologische vindplaatsen binnen het onderzoeksgebied werd de Centrale Archeologische Inventaris van Agentschap Onroerend Erfgoed¹ geraadpleegd en is lokaal geïnformeerd naar recent onderzoek.

1.3.4 Archeologische indicatoren

Archeologische indicatoren omvatten diverse datacategorieën zoals resultaten van non-intrusieve archeologische prospectietechnieken (bijvoorbeeld vondstmeldingen van metaaldetectie), toevallige vondsten bij niet-archeologische graafwerken, maar vooral ook historisch-cartografische, iconografische data en fotocollecties. Ze vormen fysiek aanwijsbare

---

¹ <https://cai.onroerenderfgoed.be/>

fenomenen die een aanwijzing kunnen zijn voor de aanwezigheid, ter plaatse of in de nabijheid, van archeologische sites.

Archeologische indicatoren zijn gezocht in de Centrale Archeologische Inventaris van het Agentschap Onroerend Erfgoed en in ontsloten cartografische bronnen zoals:

- Kabinetskaart van de Oostenrijkse Nederlanden, opgenomen op initiatief van de graaf de Ferraris (1771-1778)
- Atlas der Buurtwegen uit ca. 1841
- Kadasterkaart van Philippe-Christian Popp (1842-1879)

1.3.5 Verstoringshistoriek

De verstoringsgraad van het onderzoeksgebied bepaalt in belangrijke mate de te verwachten gaafheid en bewaringsgraad van eventueel aanwezig archeologische bodemarchief. Om een correcte inschatting van de verstoring van de bodem te kunnen maken kunnen allerhande bronnen van pas komen. Zo kan mondelinge informatie van vroegere gebruikers of bewoners, beschikbare plannen van (verdwenen) constructies, verslagen van bodemonderzoeken en saneringen of informatie over delfstoffenwinning relevante informatie bieden.

Aanvullende informatie over recent historisch landgebruik is afkomstig van geraadpleegde luchtopnames vanaf 1971.²

---

² <http://www.geopunt.be/>

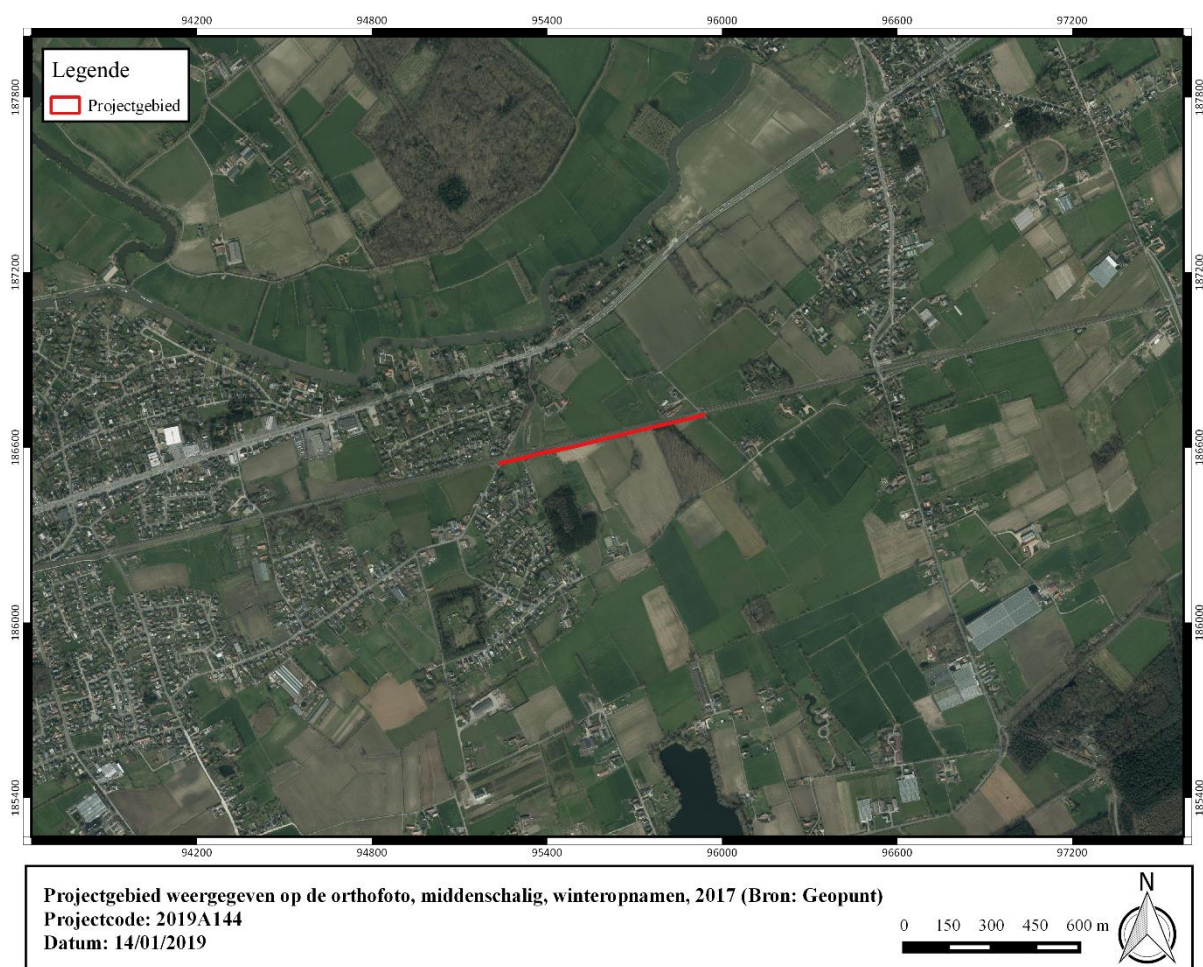

1.3.6 Introductie tot het projectgebied

1.3.6.1 Ruimtelijke situering

Het onderzoeksterrein is gelegen in Astene, deelgemeente van Deinze, in de provincie Oost-Vlaanderen. Astene is een Leiegemeente ten oosten van spilgemeente Deinze. De gemeente wordt ten noorden begrensd door de Leie en Bachte-Maria-Lerne, ten oosten door Deurle en Nazareth, ten zuiden door Nazareth en ten westen door Petegem.

Het plangebied betreft een west-oost georiënteerd tracé parallel met de spoorlijn 73 Gent – De Panne, aangelegd in 1855. De westzijde van het traject sluit aan bij de Beekstraat, de oostzijde bij de Karrestraat. De dorpskern van Astene situeert zich ca. 2 kilometer ten westen.

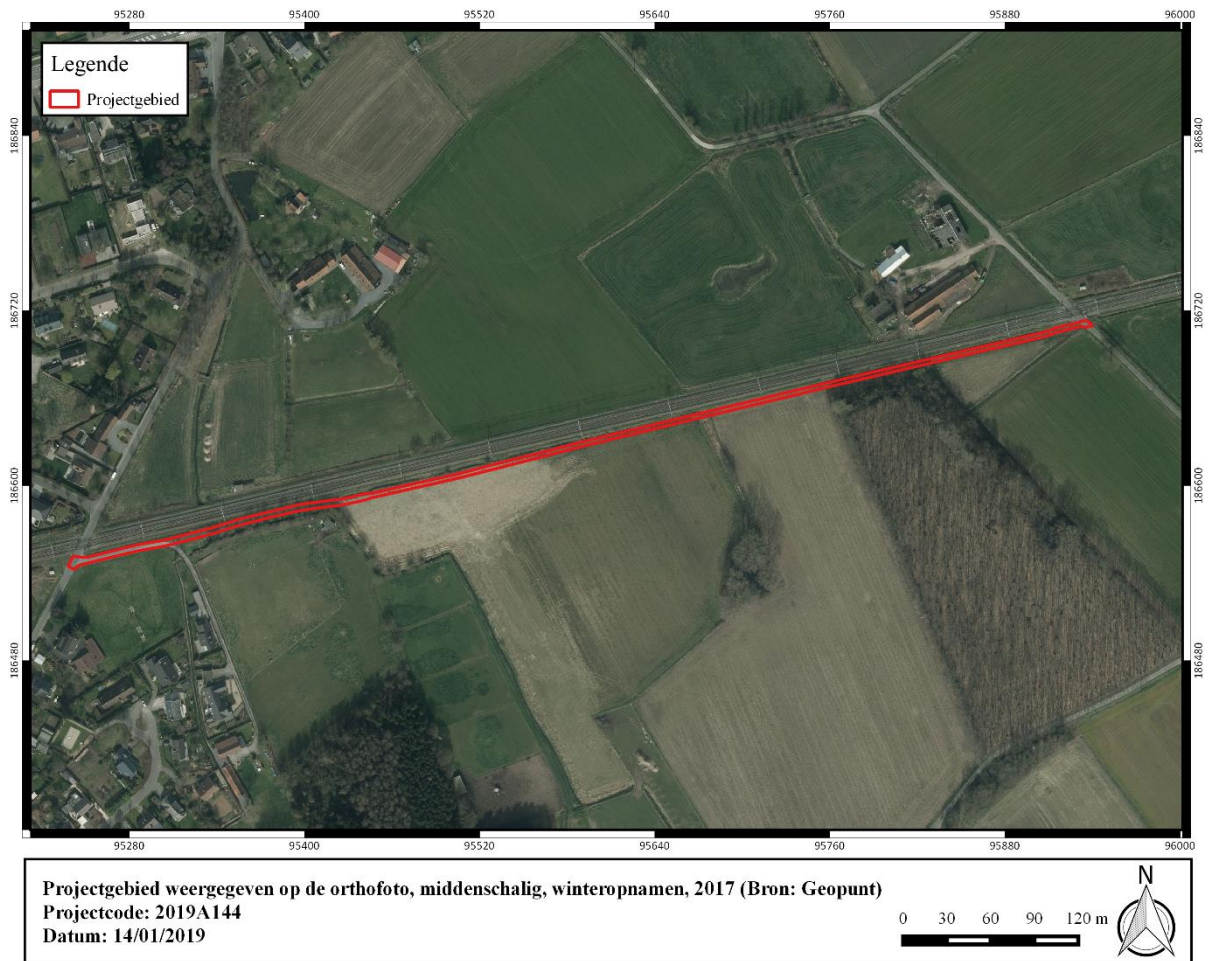
Figuur 3: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2017 (Bron: Geopunt).

1.3.6.2 Geplande werken

1.3.6.2.1 Bestaande toestand

De totale oppervlakte van het plangebied bedraagt ca. 2390 m².

Op heden is ca. 300 m² van het terrein verhard. Deze verharding situeert zich aan de west- en oostzijde van het traject. Het overige deel van het plangebied is deels in gebruik als grasland, deels als akkerland. Verspreid over het tracé situeert zich op heden vegetatie.

Figuur 4: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2017 (Bron: Geopunt).

Figuur 5: Zicht vanuit westzijde (© Google Streetview).

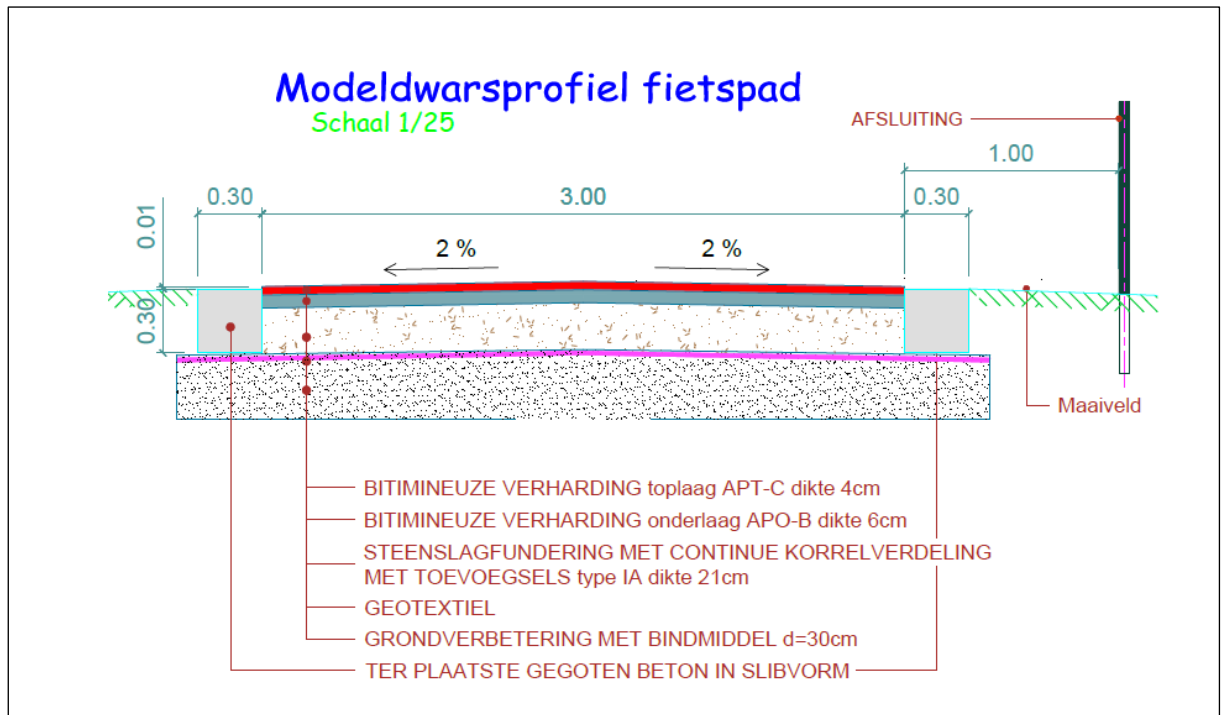

Figuur 6: Zicht vanuit oostzijde (© Google Streetview).

1.3.6.2.2 Ontworpen toestand

De opdrachtgever plant de realisatie van een fietspad ten zuiden van een bestaande spoorlijn. Dit fietspad wordt aangelegd over een oppervlakte van 2930 m². Over het volledig tracé wordt een bodemingreep voorzien tot ca. 30 cm-mv.

De diepte van de bodemingreep is gespecificeerd op onderstaand modeldwarsprofiel:

Figuur 7: Dwarsprofiel fietspad (bron: opdrachtgever).

1.4 Assessmentrapport

Het assessmentrapport omvat alle relevante gegevens die over het projectgebied verzameld kunnen worden uit toegankelijke literatuur en kaartmateriaal, die bijdragen tot het gefundeerd inschatten van het archeologisch potentieel van het plangebied. Om dit laatste te bereiken worden de verzamelde gegevens met elkaar vergeleken, geconfronteerd en samengelegd. Dit rapport heeft als doel het plangebied binnen zijn archeologisch en landschappelijk kader te plaatsen, rekening houdend met de geplande bodemingrepen. De studie maakt gebruik van verschillende datasets, waarbij het uitgangspunt steeds het ontwerpplan van de toekomstige bodemingrepen is. Dit ontwerpplan wordt telkens geprojecteerd op de geologische, bodemkundige en historische kaarten. Alle kaartmateriaal werd vervaardigd met behulp van QGIS, een geografisch informatiesysteem.

Op basis van deze assessment van het projectgebied kan een gegronde argumentatie opgesteld worden over de noodzaak en het nut van al dan niet verder te nemen archeologische maatregelen, die uiteengezet worden in deel 2: het programma van maatregelen.

1.4.1 Fysisch geografische en geologische situatie

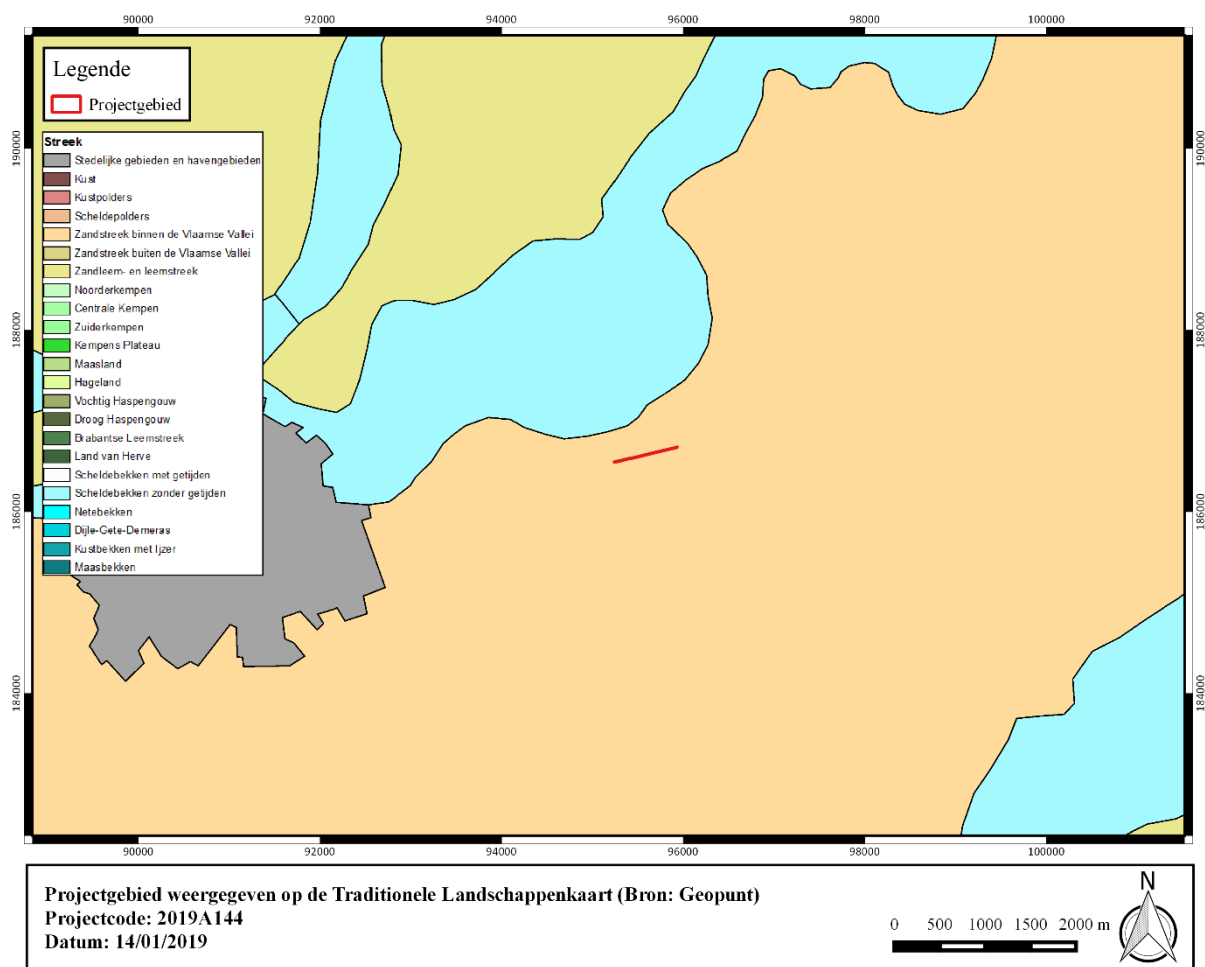
1.4.1.1 Landschappelijke situering

Het onderzoeksterrein is gelegen in de zandleemstreek binnen de Vlaamse vallei.

Op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen is te zien dat het plangebied zich situeert op het vlakland van Nazareth. Dit vlak zandig laagterras is gelegen op een hoogte van ca. 10 m TAW, en komt enkele meters hoger uit dan de noordelijk gelegen Leievallei.

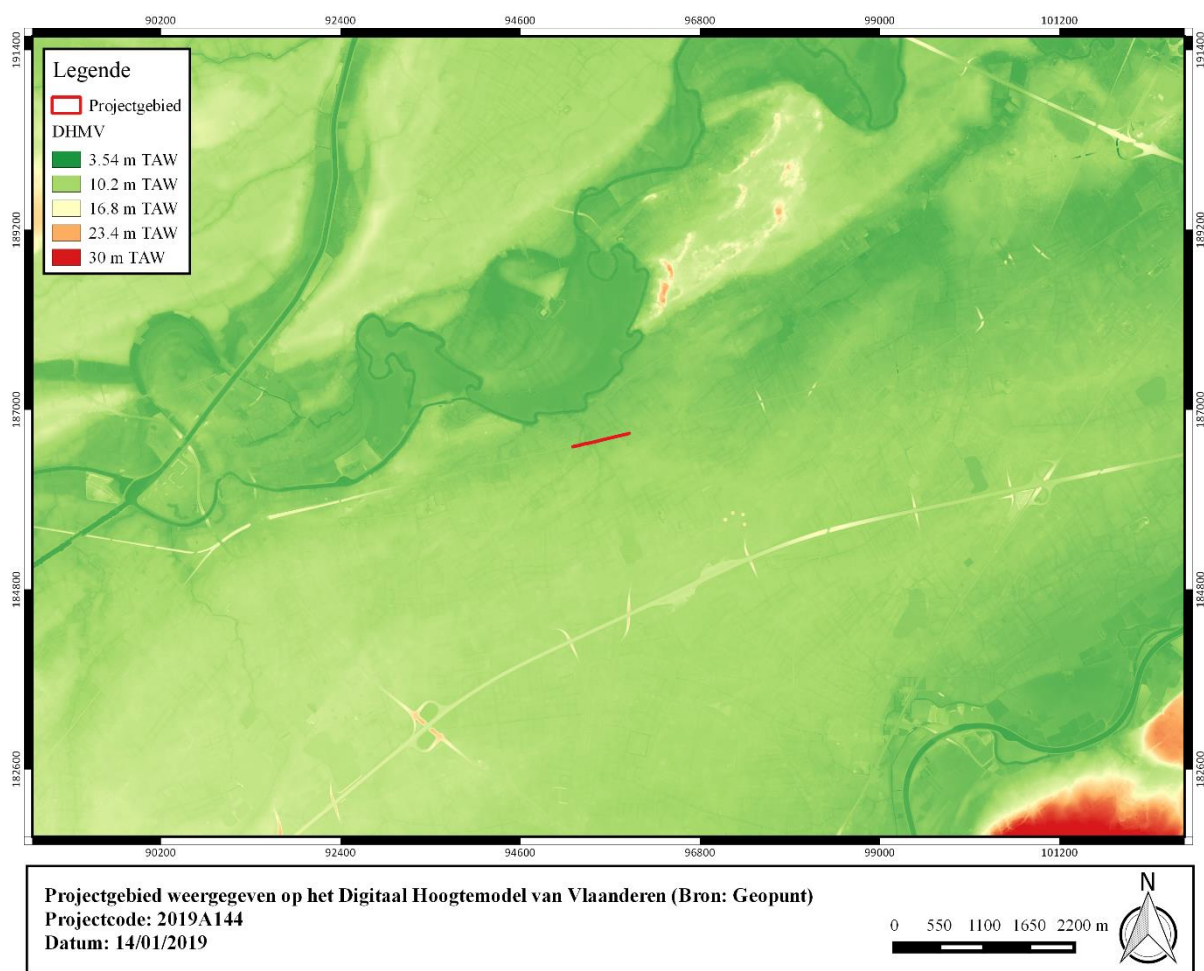
Het plangebied is gelegen op een hoogte van ca. 9 – 10 m TAW en kent een stijgend verloop richting Beekstraat en Karrestraat.

Het plangebied wordt aangesneden door de Winkelbeek, wat duidelijk zichtbaar is op het hoogteverloop.

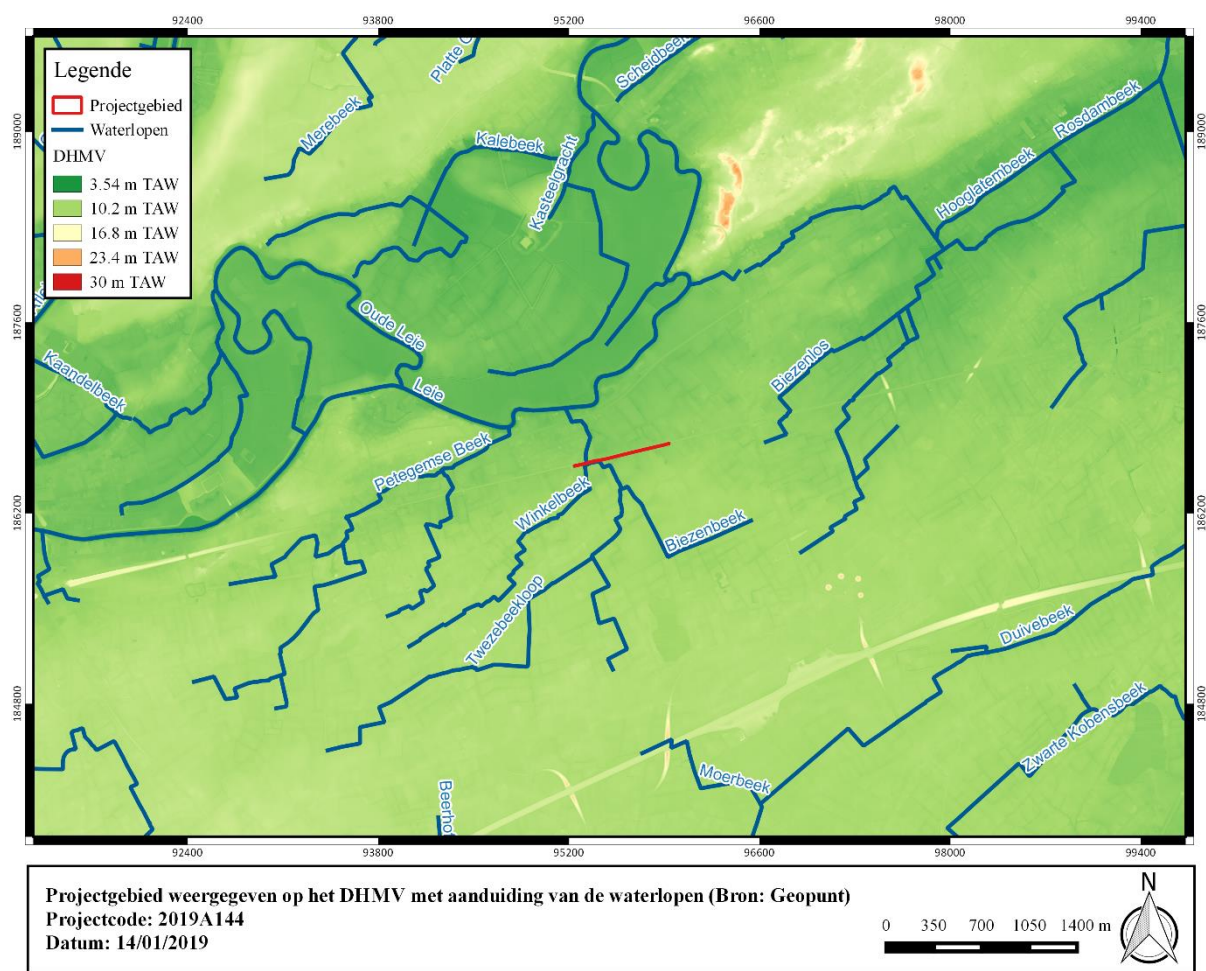

Figuur 8: Projectgebied weergegeven op de Traditionele Landschappenkaart (Bron: Geopunt).

Figuur 9: Projectgebied weergegeven op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (Bron: Geopunt).

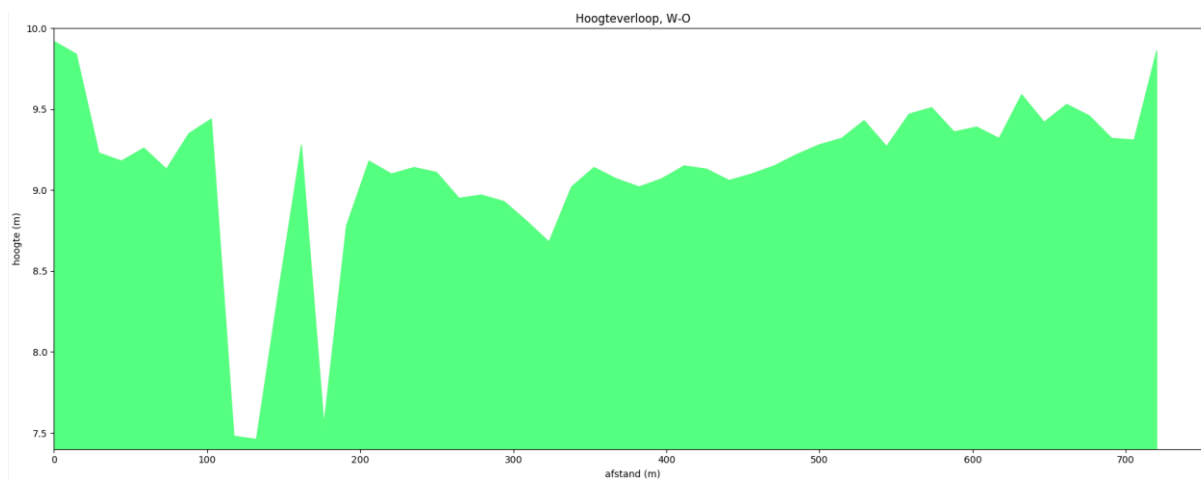

Figuur 10: Projectgebied weergegeven op het DHMV met aanduiding van de waterlopen (Bron: Geopunt).

Figuur 11: Projectgebied weergegeven op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (Bron: Geopunt).

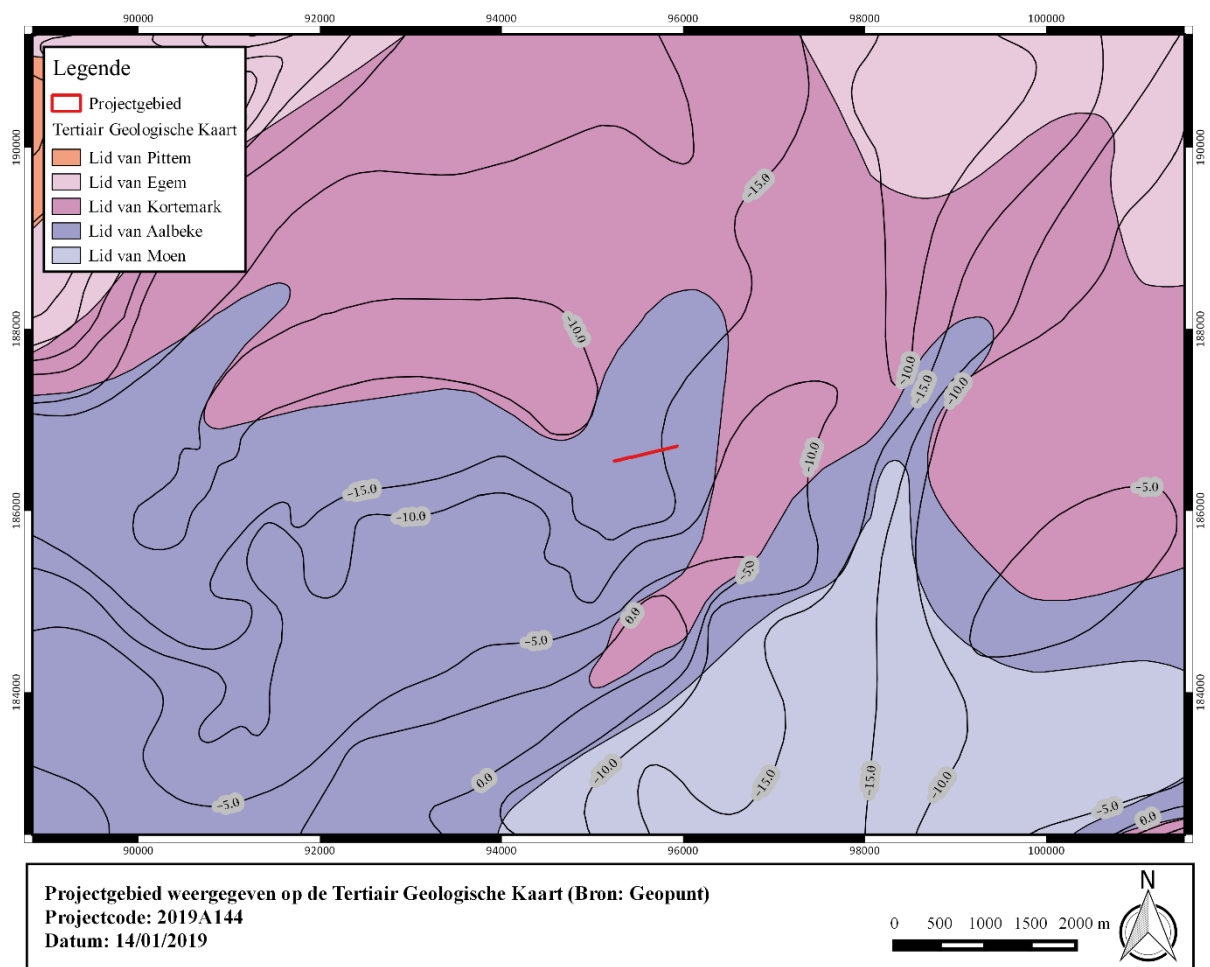

Figuur 12: Hoogteverloop, W-O (Bron: Geopunt).

1.4.1.2 Tertiaire lithostratigrafie

Het projectgebied is gelegen in het Lid van Aalbeke (Formatie van Kortrijk). Deze formatie bestaat hoofdzakelijk uit mariene kleiige sedimenten, die weinig macrofossielen bevatten en is de eerste afgezette formatie van het Vroeg-Eoceen (54,8 Ma – 49,0 Ma). Over het algemeen worden de afzettingen siltiger of zandiger (ondieper afzettingsmilieu) naar het zuidoosten toe en homogeen kleiiger naar het noorden en noordoosten toe (dieper afzettingsmilieu). De Formatie van Kortrijk wordt ingedeeld in vier leden; van onder naar boven: het Lid van Mont-Héribu, het Lid van Saint-Maur, het Lid van Moen en het Lid van Aalbeke. Het Lid van Mont-Héribu rust op de Groep van Landen.

Het Lid van Aalbeke is een fijnsiltige homogene klei, afgezet in een rustig open-shelf milieu. Het manifesteert zich vaak als een grijze plastische klei die soms fossielen, zandsteenconcreties en laagjes grijs zand bevat. Deze klei wordt uitgebaat voor vervaardiging van bakstenen, dakpannen en siertegels."

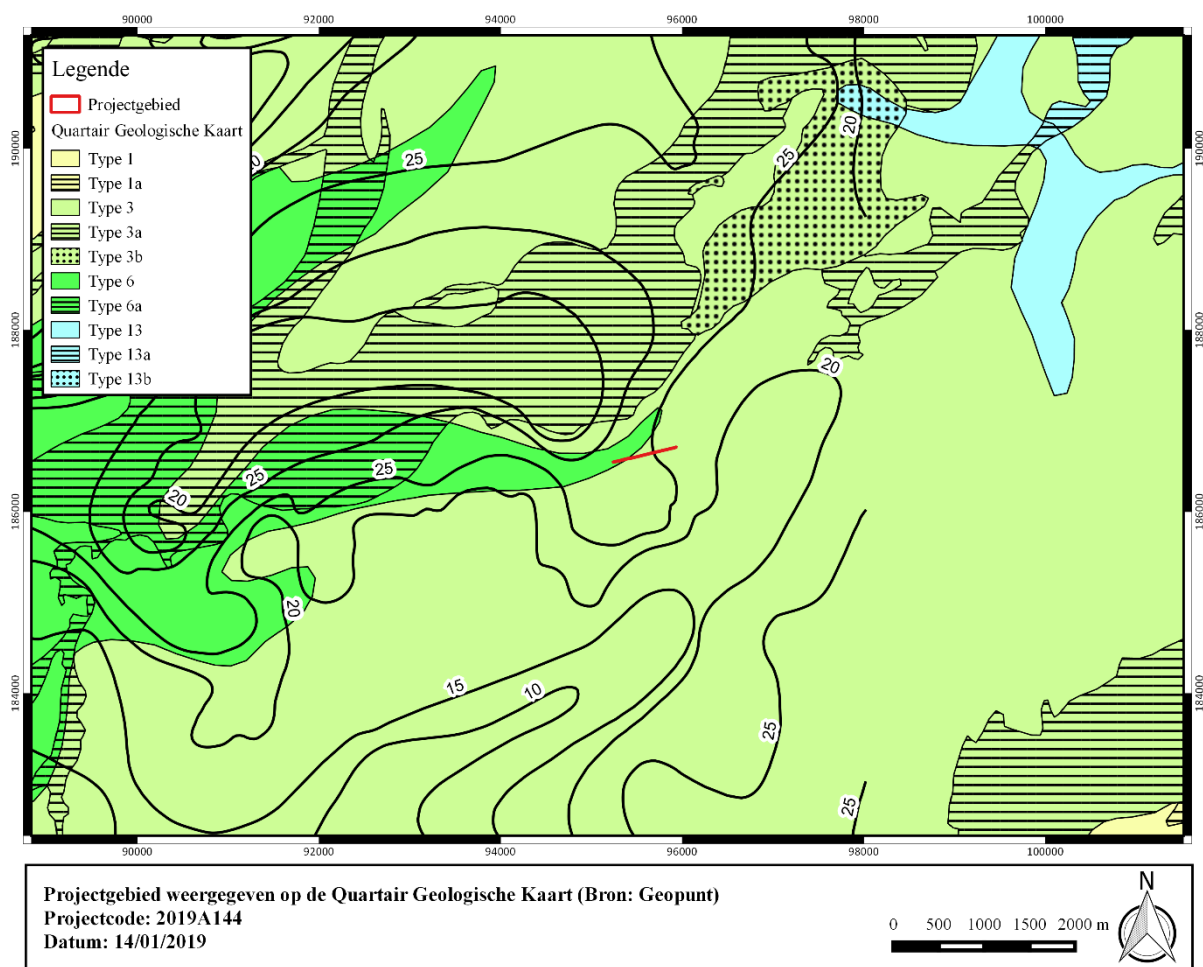
Figuur 13: Projectgebied weergegeven op de Tertiair Geologische Kaart (Bron: Geopunt).

1.4.1.3 Quartaire lithostratigrafie

Het projectgebied is gelegen in het Quartair **Type 3**. Dit type bestaat uit een basis van fluviatiele afzettingen van het Weichseliaan gevolgd door een eolische afzetting van het Weichseliaan tot mogelijk Vroeg-Holoceen (zandleem tot leem). Deze afzetting kan eventuele hellingsafzettingen bevatten van het Quartair.

Het projectgebied is gelegen in het Quartair **Type 6**. Dit type bestaat uit een basis van fluviatiele afzettingen van het Eemiaan gevolgd door fluviatiele afzettingen van het Weichseliaan. De top bestaat uit een eolische afzetting van het Weichseliaan tot mogelijk Vroeg-Holoceen (zand tot zandleem). Binnen deze afzetting kunnen hellingsafzettingen voorkomen en deze afzetting kan lokaal afwezig zijn.

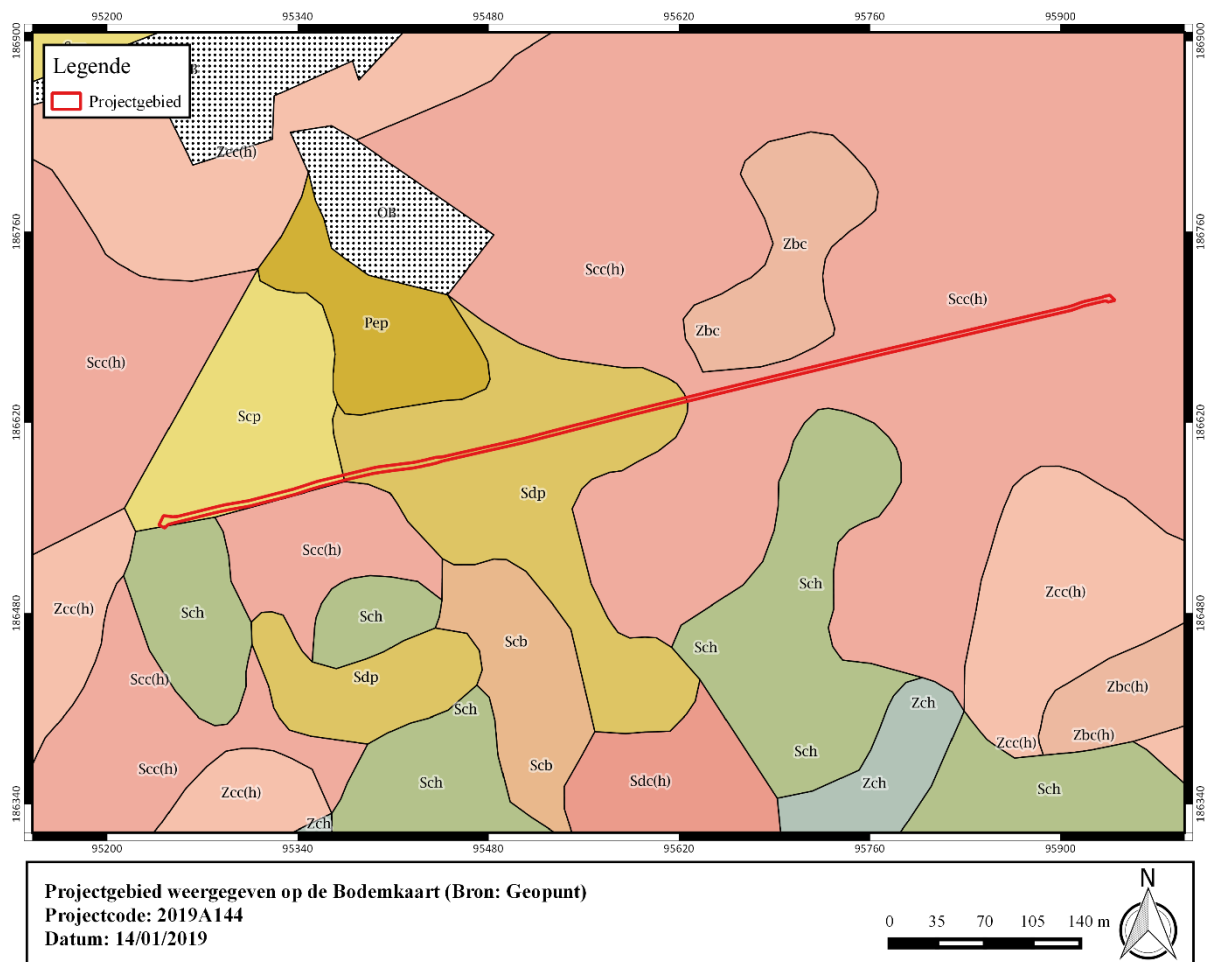
Figuur 14: Projectgebied weergegeven op de Quartair Geologische Kaart (Bron: Geopunt).

1.4.1.4 Bodenvormingsprocessen

Het bodemtype **Scp** is een matig droge lemig zandbodem zonder profiel. Het zandlemig dek is ca 50 cm dik en gaat over in een leemsubstraat of Tertiair. De Ap is donker bruingrijs en 30-40 cm dik. Tussen de Ap en het moedermateriaal of substraat is een zwak humeuze overgangshorizont aanwezig van 10-20 cm dik. Roestverschijnselen beginnen op 60-90 cm.

Het bodemtype **Sdp** is een matig natte lemig zandbodem zonder profiel. Onder bos is de Ap afwezig maar onder landbouwgrond is de Ap 30-40 cm dik en donker grijsbruin. Roestverschijnselen beginnen op 40-60 cm.

Het bodemtype **Scc(h)** is een matig droge lemig zandbodem met sterk gevlekte, verbrokkelde textuur B horizont. De bouwvoor is 25-30 cm dik en donker grijsbruin. Soms rust deze op een weinig duidelijke kleur B horizont. De Bt begint op 40-100 cm (uitzonderlijk dieper). Deze is bruin tot geelbruin in het bovenste gedeelte en vertoont zeer bleekbruine zandige strepen en vlekken. In het onderste gedeelte komen gleyverschijnselen voor vanaf 60-90 cm. De overgangshorizont is iets grijzer en rust op de gedegradeerde Bt met roodbruine ijzerconcreties en bruine kleihoudende brokken.

Figuur 15: Projectgebied weergegeven op de Bodemkaart (Bron: Geopunt).

1.4.2 Historische en archeologische voorkennis

1.4.2.1 Historische context en bekende archeologische vindplaatsen

De eerste vermelding van Astene is als Athenneria in de 7^e eeuw in een charter van de Sint-Pietersabdij. Op de droge kouterrug zijn verscheidene Gallo-Romeinse brandrestengraven opgegraven die te dateren zijn tussen 50 en 150 na Chr. Deze wijzen op menselijke frequentie in de Romeinse periode.

De vroegere parochiekerk, gelegen op de Kapelleberg, een natuurlijke duinenheuvel vlakbij de Leie, werd reeds vermeld in een kroniek van Drongen van 1147. Gedurende het Ancien Regime ressorteerde het dorp onder de kasselrij van Kortrijk. De dorpsheerlijkheid behoorde tot het Markizaat van Deinze. Vanaf de 14^e-15^e eeuw worden een ruim aantal heerlijkheden en een aantal grote pachthoven en lustverblijven vermeld.

De typische bodem voor de Vlaamse Zandstreek bestaat uit droge tot matig-droge zandgronden die zich lenen tot akkerbouw. Historisch-cartografische indicatoren wijzen op verspreide hoevebouw in de omgeving van het plangebied. De kleigronden, gelegen in de Leievallei, zijn voornamelijk in gebruik als grasland.

Tot het einde van de 18^e eeuw waren nog vrij grote boscomplexen aanwezig, voornamelijk in de nabijheid van het Goed te Gampelaere en het Augustijnengoed. Het huidige centrum met lintbebouwing ontwikkelde zich aan de steenweg Gent-Kortrijk die in 1720 werd rechtgetrokken. In 1839 wordt de spoorlijn Gent-Kortrijk aangelegd. Door de toenemende transportmogelijkheden leende de regio zicht uitstekend voor industrie.

In Astene getuigen een ruim aantal betonnen bunkers nog van de bunkerlinie ten zuiden van Gent, gebouwd in de jaren 1930 tussen de Schelde en de Leie. De bebouwing zou na WO II sterk toenemen, voornamelijk langs de weerszijden van de steenweg.³

---

³ Agentschap Onroerend Erfgoed 2017: Astene [online], <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/121369> (geraadpleegd op 30 januari 2019).

1.4.2.2 Archeologische indicatoren en cartografische bronnen

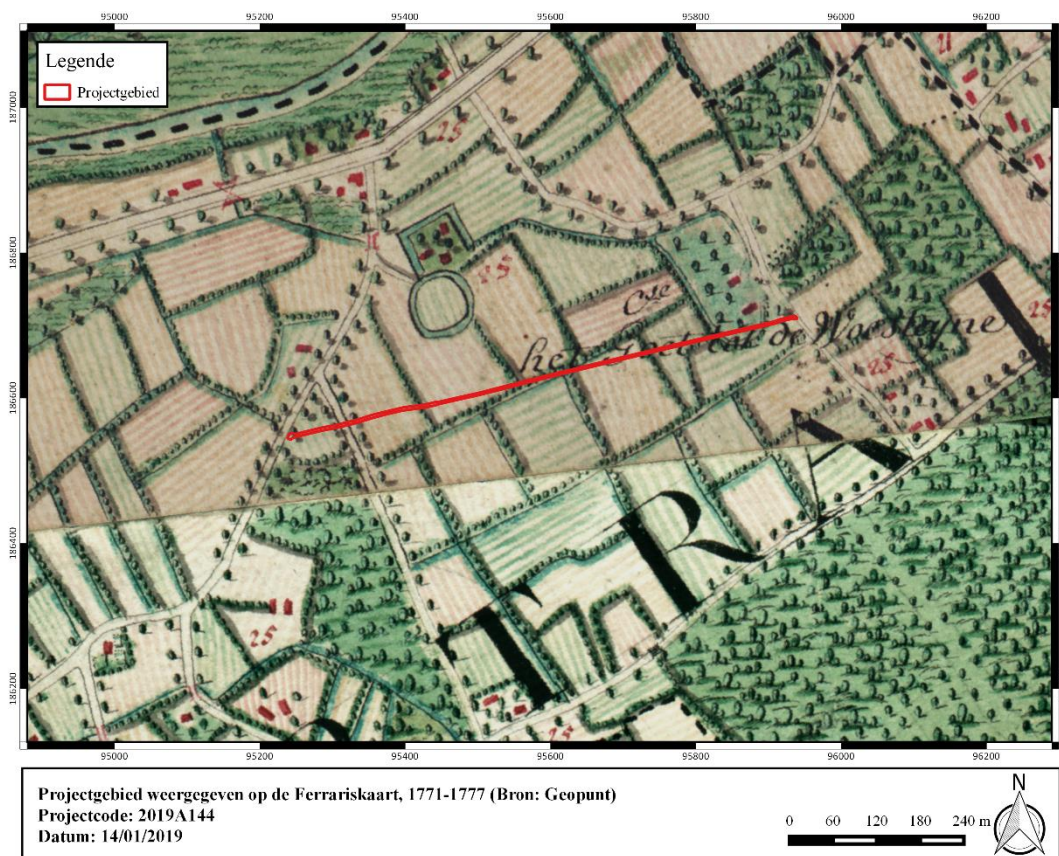
De Ferrariskaart karteert het plangebied quasi integraal als akkerland. De westzijde van het plangebied snijdt een met bomen omzoomde wegnis aan. De oostzijde van het plangebied snijdt een omgrachte boomgaard aan die in verbinding staat met een site met vierhoekige walgracht. De boomgaard staat aangeduid als hoeve *Goed de Woesteyne*.

Ten noorden van het plangebied situeert zich een hoeve met tweeledige walgracht. De opbouw doet een opperhof-neerhofstructuur vermoeden. Ter hoogte van het neerhof situeren zich drie rechthoekige gebouwen. Het betreft het zogenaamde *Goed te Wallebeke*, zetel van de heerlijkheid van Wallebeke, die reeds werd vermeld in de 13^e eeuw. Volgens een landboek van 1760 betreft het een omgrachte hoeve (ook Tempelhof) genoemd met in het zuidoosten aansluitend een motte, oorspronkelijk met herenverblijf.

Het verloop van de Beekstraat en de Karrestraat is reeds duidelijk waarneembaar.

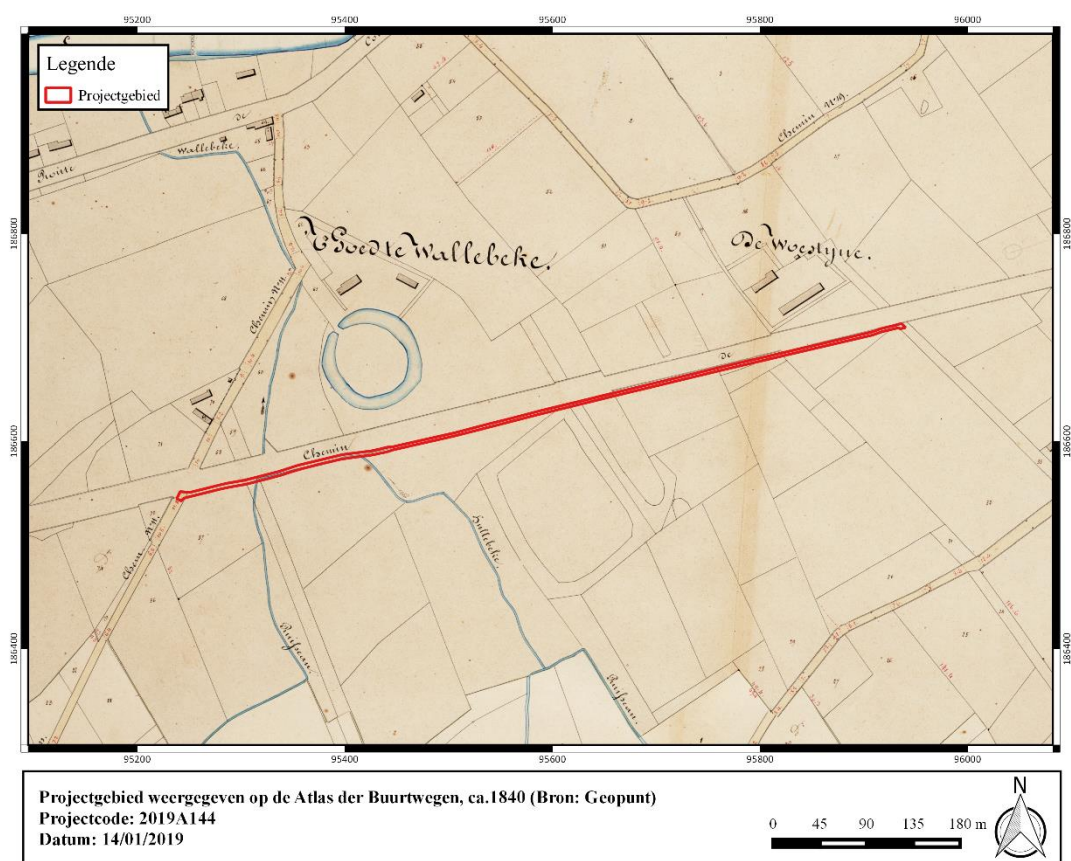
Op de Atlas der Buurtwegen is reeds het verloop van de huidige spoorweg, aangelegd in 1839, waar te nemen. Het plangebied wordt aangesneden door twee waterlopen. Ten noorden van het projectgebied situeert zich de circulaire walgracht die ook reeds op de Ferrariskaart was waar te nemen. De vierhoekige gracht rond het neerhof is niet langer weergegeven. Het complex staat aangeduid als 'Goed te Wallebeke'.

De Poppkaart toont een gelijk beeld.

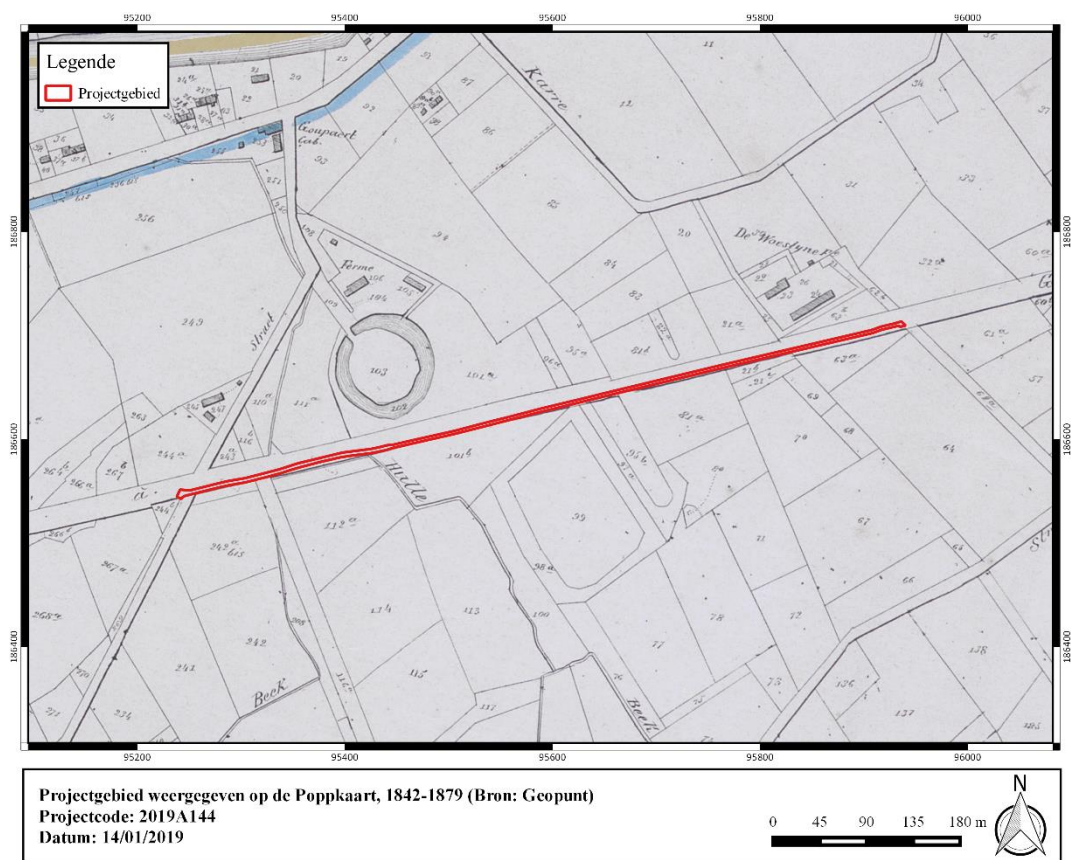

Figuur 16: Projectgebied weergegeven op de Ferrariskaart, 1771-1777 (Bron: Geopunt).

Figuur 17: Projectgebied weergegeven op de Atlas der Buurtwegen, ca. 1840 (Bron: Geopunt).

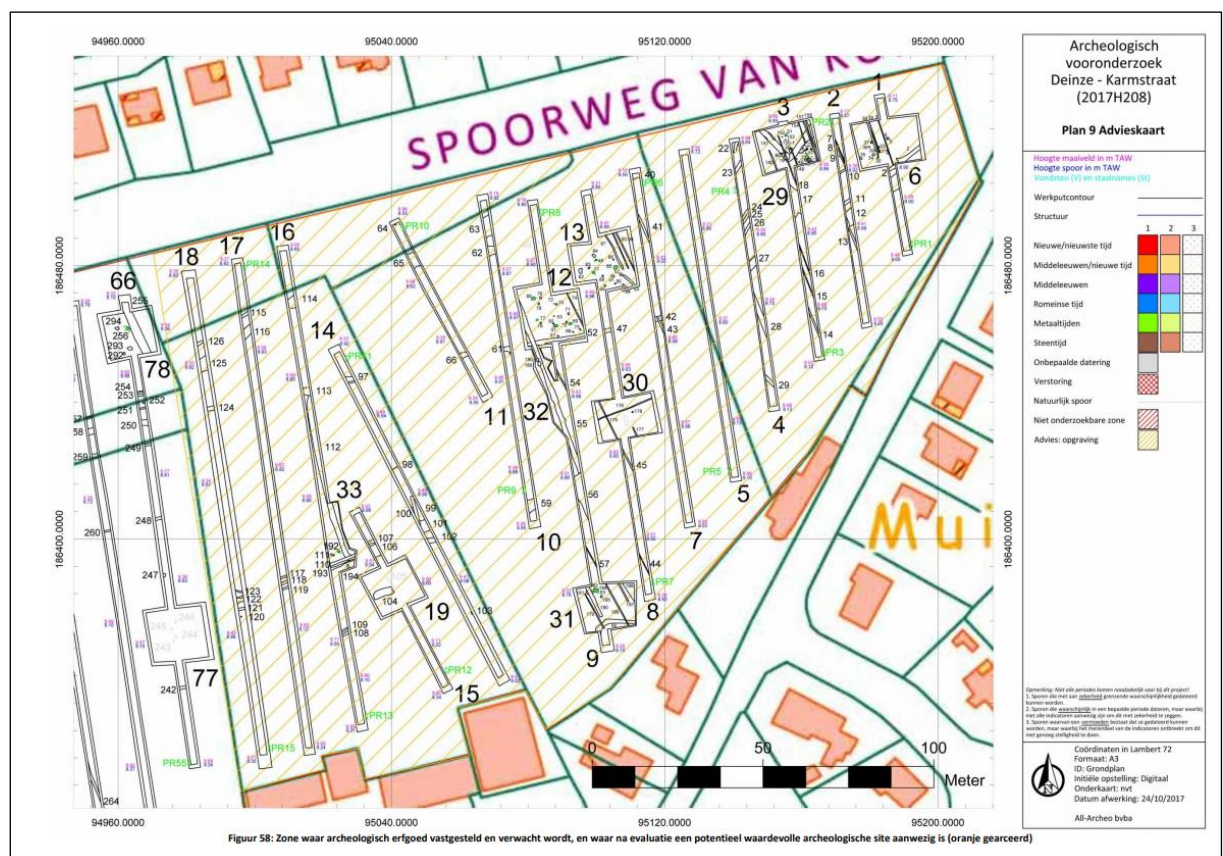
Figuur 18: Projectgebied weergegeven op de Poppkaart, 1842-1879 (Bron: Geopunt)

1.4.2.3 Overzicht van de gekende archeologische waarden

Precies ten westen van het plangebied is in september-oktober 2017 een proefsleuvenonderzoek uitgevoerd door All-Archeo. Dit onderzoek werd uitgevoerd naar aanleiding van een geplande verkaveling van 230 loten. Voor de lokalisering van dit onderzoek zie Figuur 21.

Tijdens het proefsleuvenonderzoek werden sporen vastgesteld uit de volle of late middeleeuwen tot de nieuwe tijd. Gezien de vaststelling van sporen met een sterker uitgeloopte vulling zijn ook oudere sporen niet uit te sluiten. De aangetroffen sporen omvatten onder meer paalsporen, kuilen en erfafbakingsgreppels. In de aangelegde kijkvensters werden palenclusters vastgesteld. De kans wordt groot geacht dat gebouwplattegronden aanwezig zijn. Ook gerelateerde sporen zoals waterputten zijn te verwachten. De aanwezigheid van sporen van begraving is niet volledig uit te sluiten. Enkele sporen met een houtskoolrijke vulling worden geïnterpreteerd als houtskoolmeiler of als dump van haardresten, maar een interpretatie als brandrestengraf is momenteel niet volledig uit te sluiten. De waardevolle archeologische sporen situeren zich in het oosten van het onderzoeksgebied. Voor deze zone werd een opgraving geadviseerd.⁴

De zone die is geadviseerd voor opgraving situeert zich precies ten westen van het huidige projectgebied. Figuur 20 geeft de details weer ter hoogte van kijkvensters 6 en 29. Het is niet uitgesloten - en zelfs waarschijnlijk - dat een deel van deze sporen verderlopen tot het huidige plangebied.

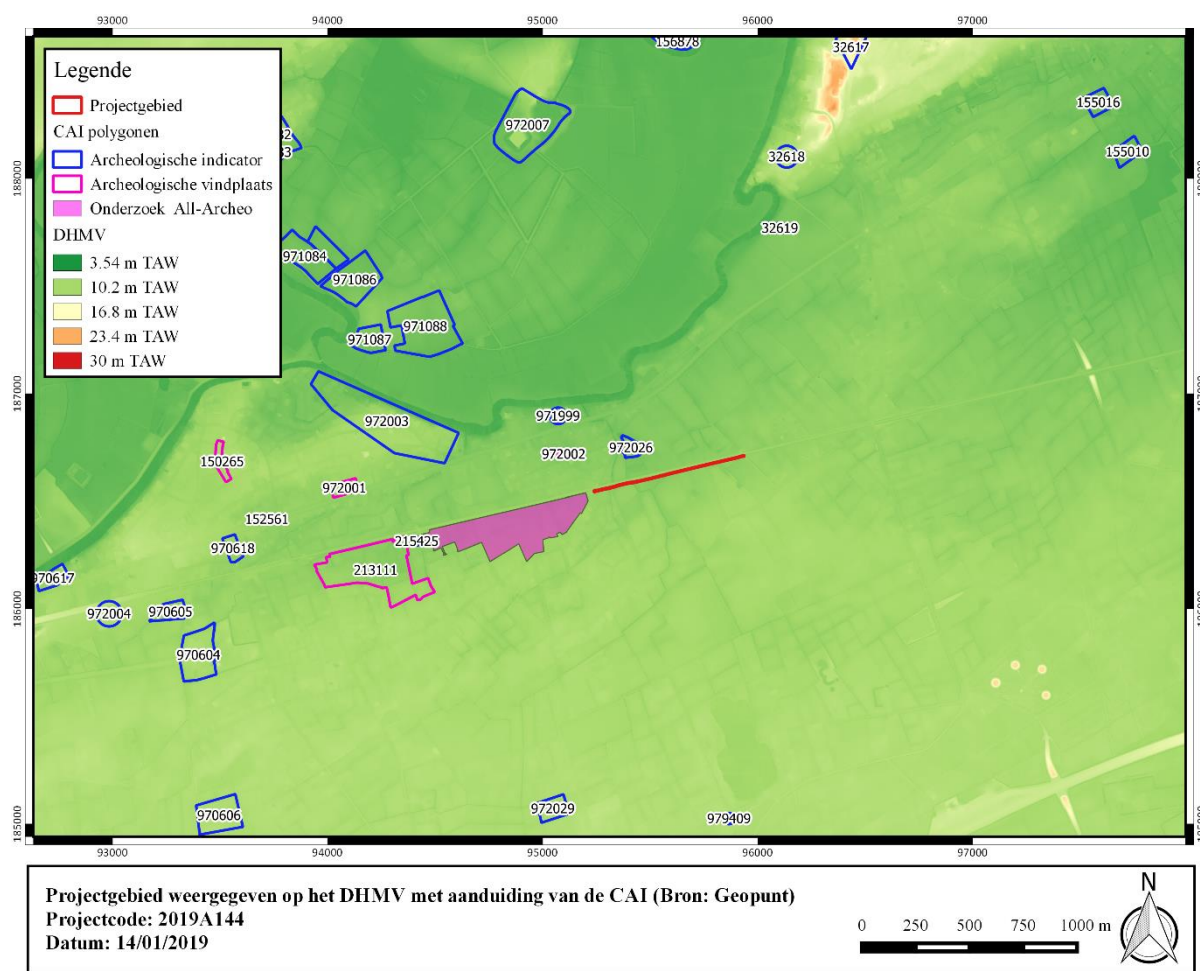

Figuur 19: Lokalisering op te graven zone (Bron: Cleda, B. 2017: p.50).

⁴ Cleda, B. 2017. Nota Astene Deinze Karmstraat, Rapporten All-Archeo BVBA 582, p. 52.

Figuur 21: Projectgebied weergegeven op het DHMV met aanduiding van de CAI (Bron: Geopunt).

I. Archeologische vindplaatsen

150265	Mechanische prospectie (2009); NK: 15 meter Romeinse tijd: vermoedelijk handgevormd aardewerk met chamottevershraling (mogelijke interpretatie) Middeleeuwen: fragmenten middeleeuws aardewerk Bron: Ryssaert, C.; De Gryse, J.; Pype, P., 2009. Proefsleuvenonderzoek Deinze - Baarsstraat, onuitgegeven rapport.
152561	Opgraving (2005); NK: 15 meter 20^e eeuw: resten van een verzonken bunker opgebouwd uit stalen vlechtwerk waarrond een bekisting was gebouwd. Volgens bronnen was de bunker oorspronkelijk gecamoufleerd als woonhuis door een bakstenen schijngevel – onderdeel van de bunkerlinie van de jaren '30. Bron: Vanhee D. 2006, Militair erfgoed ter hoogte van de Dorpsstraat 123 te Astene (Deinze), in: VOBOV-info nr. 63, pp. 31-33

213111	Mechanische prospectie (2013); NK: 15 meter Late middeleeuwen: deel van de walgracht werd aangesneden Nieuwste tijd: greppel en kuil, die mogelijk in verband staan met de nabijgelegen bunker. Onbepaald: Enkele kuilen en greppels, die door de afwezigheid van geassocieerde vondsten niet kunnen gedateerd worden. Bron: Verbeke E., Cornelis L., Krekelbergh N., Vanoverbeke R. 2016: Archeologische prospectie met ingreep in de bodem Deinze Pontstraat, BAAC Vlaanderen Rapport 193, Gent.
972001	Controle van werken (1996); NK: 250 meter Romeinse tijd: 3 brandrestengraven Bron: Bauters L., Thoen H. & Van Bellingen S., 1999, Nog maar eens Romeinse brandrestengraven (Deinze-Astene), in: Monumentenzorg en Cultuurpatrimonium. Jaarverslag van de provincie Oost-Vlaanderen 1998, pp. 92-93.
972002	Controle van werken (1996); NK: 150 meter Midden-Romeinse tijd: 2 brandrestengraven (typisch voor Scheldevallei) - graf 1: potje, kom en bord in gewoon aardewerken fragment van ijzeren armbanden - graf 2: beker in terra nigra, bord in zeepaardewerken een bodem van pot in gewoon aardewerk - auteurs verwachten een grafveld (boringen leverden voorlopig geen resultaat op) Bron: Bauters L., Thoen H. & Van Bellingen S., 1999, Nog maar eens Romeinse brandrestengraven (Deinze-Astene), in: Monumentenzorg en Cultuurpatrimonium. Jaarverslag van de provincie Oost-Vlaanderen 1998, pp. 92-93.

II. Archeologische indicatoren

Historisch-cartografische en iconografische data

32617	Indicator cartografie; NK: 15 meter Onbepaald: nederzetting
970604	Indicator cartografie; NK: 15 meter Late middeleeuwen: site met walgracht
970605	Indicator cartografie; NK: 15 meter

	Late middeleeuwen: site met walgracht
970606	Indicator cartografie; NK: 15 meter Late middeleeuwen: site met walgracht
970618	Indicator cartografie; NK: 15 meter Late middeleeuwen: site met walgracht
971999	Indicator cartografie; NK: 15 meter Late middeleeuwen: u-vormige gracht
972007	Indicator cartografie; NK: 15 meter Late middeleeuwen: waterburcht - motte
972026	Indicator cartografie; NK: 15 meter Middeleeuwen: Z.g. "Goed te Wallebeke", zetel van de vanouds bekende heerlijkheid van Wallebeke, reeds vermeld in de 13de eeuw en eigendom van de gelijknamige familie tot 1528. Vlg. landboek van 1760: omgrachte hoeve, ook Tempelhof genoemd, in de vorm van een driehoekig perceel met in het Z.O. aansluitende motte, oorspronkelijk met herenverblijf. Grootste deel van omgrachting en dreven, in Z.-richting tot de Wallebeekstraat en in N.-richting tot de baan Gent-Kortrijk, verdwenen. Gracht is gedempt – ten zuidoosten van de site met walgracht bevond zich een motte
972029	Indicator cartografie; NK: 150 meter Late middeleeuwen: site met walgracht

Veldprospecties

32619	Veldprospectie; NK: 15 meter Ijzertijd: aardewerk Romeinse rijd: aardewerk
155010	Veldprospectie (1980); NK: 15 meter Steentijd: lithisch materiaal
155016	Veldprospectie (1980); NK: 15 meter Steentijd: lithisch materiaal
971084	Veldprospectie; NK: 150 meter Steentijd: lithisch materiaal
971086	Veldprospectie; NK: 150 meter Steentijd: lithisch materiaal

	Metaaltijden: aardewerk Romeinse tijd: aardewerk Late middeleeuwen: aardewerk
971087	Veldprospectie; NK: 150 meter Steentijd: lithisch materiaal Metaaltijden: aardewerk Romeinse tijd: aardewerk Late middeleeuwen: aardewerk
971088	Veldprospectie; NK: 150 meter Steentijd: lithisch materiaal Romeinse tijd: aardewerk Late middeleeuwen: aardewerk
972003	Veldprospectie; NK: 150 meter Ijzertijd: aardewerk Midden-Romeinse tijd: aardewerk - bouwmateriaal
972004	Veldprospectie; NK: 150 meter Romeinse tijd: aardewerk
979409	Veldprospectie (2002); NK: 150 meter 17 ^e eeuw: muntje

Toevalsvondst

32618	Toevalsvondst; NK: 15 meter Romeinse tijd: vlakgraf Nieuwe tijd: lusthof

Metaaldetectie

215425	Metaaldetectie (2017); NK: 15 meter Late middeleeuwen: munten

Onbepaald

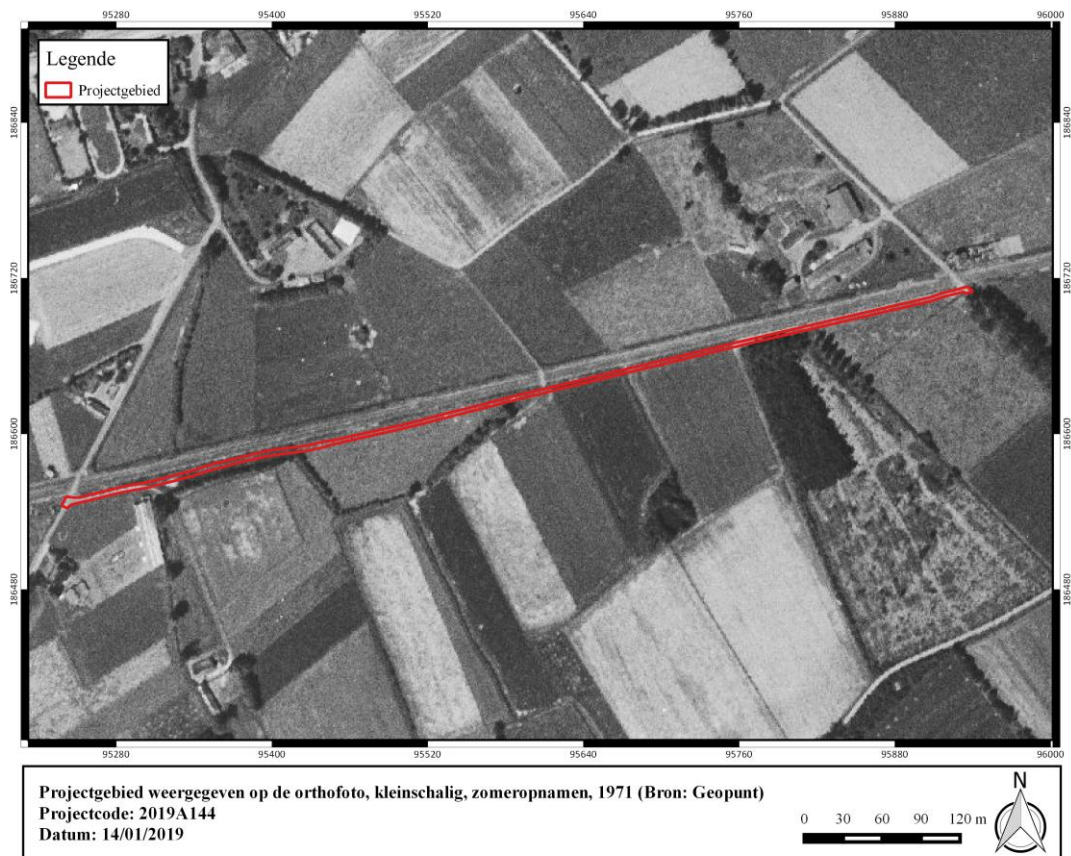

970617	Onbepaald; NK: 15 meter Onbepaald: kerk

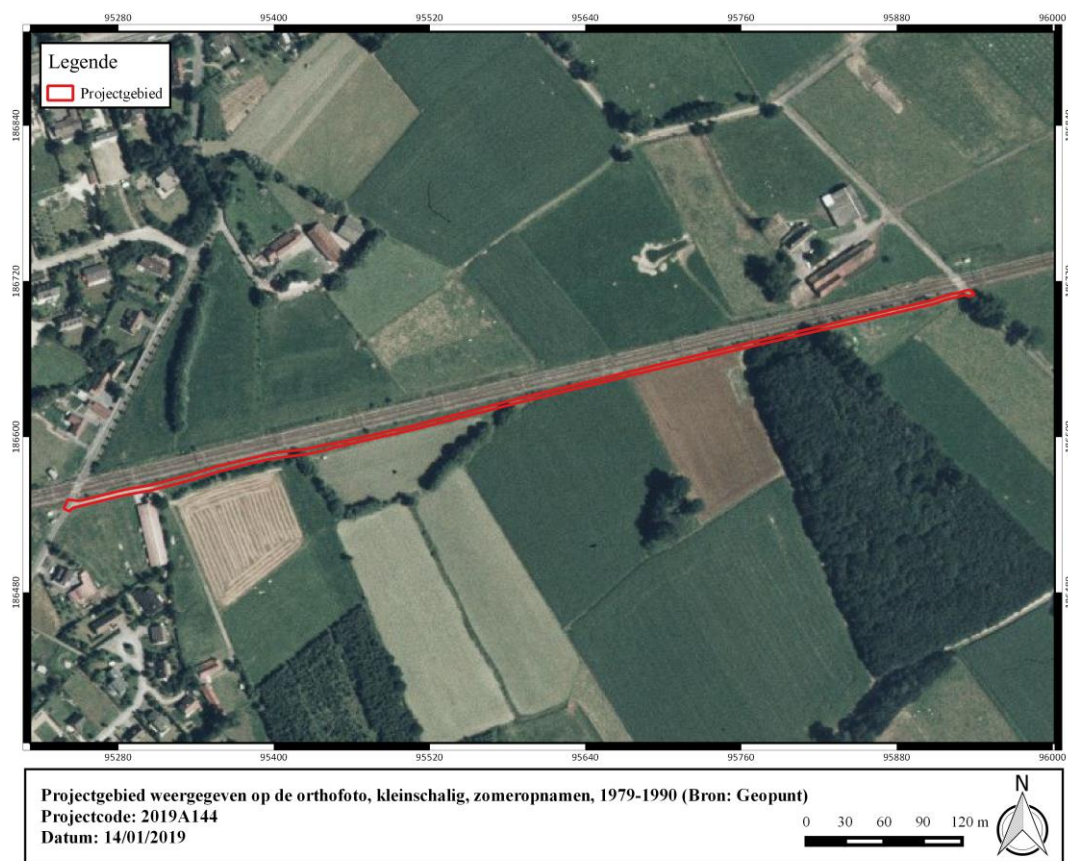

1.4.2.4 Huidige gebruik en verstoringen

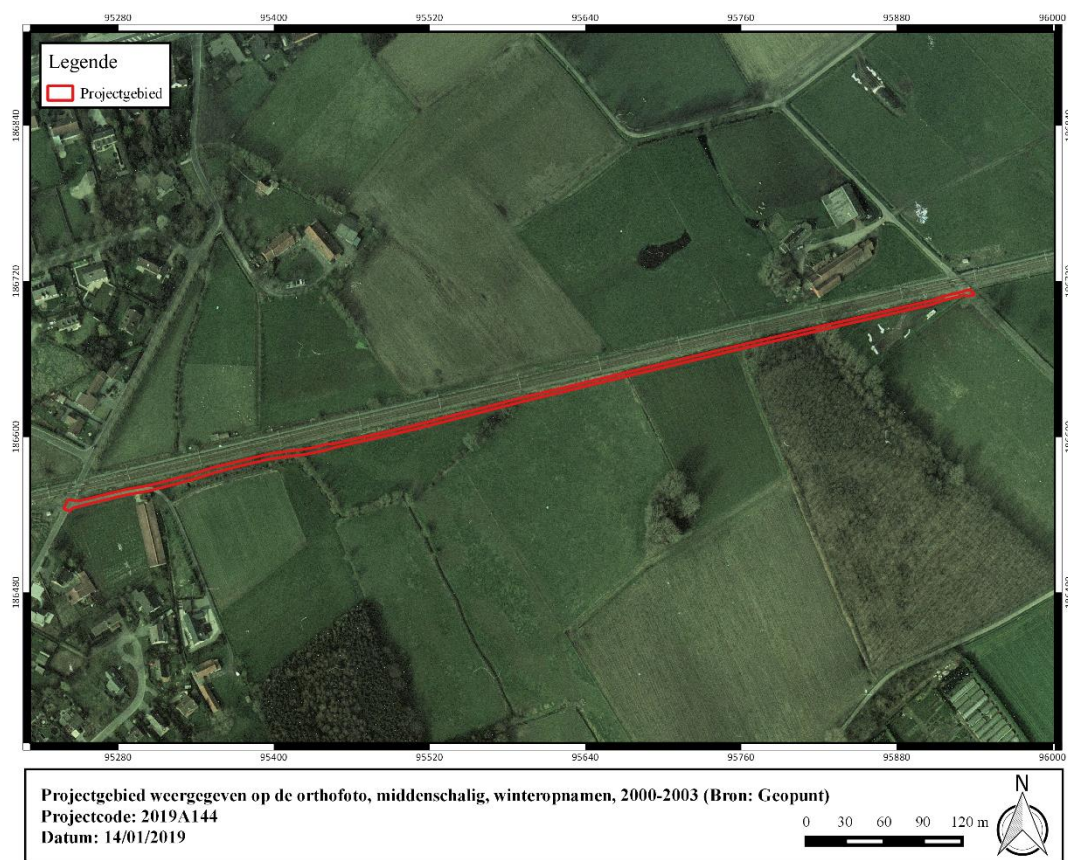
De orthofotosequentie geeft een zeer beperkte evolutie weer in het bodemgebruik binnen de contour van het plangebied. Op heden is ca. 300 m² van het terrein verhard. Deze verharding situeert zich aan de west- en oostzijde van het traject. Het overige deel van het plangebied is deels in gebruik als grasland, deels als akkerland. Verspreid over het tracé situeert zich op heden vegetatie.

Figuur 22: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, kleinschalig, zomeropnamen, 1971 (Bron: Geopunt).

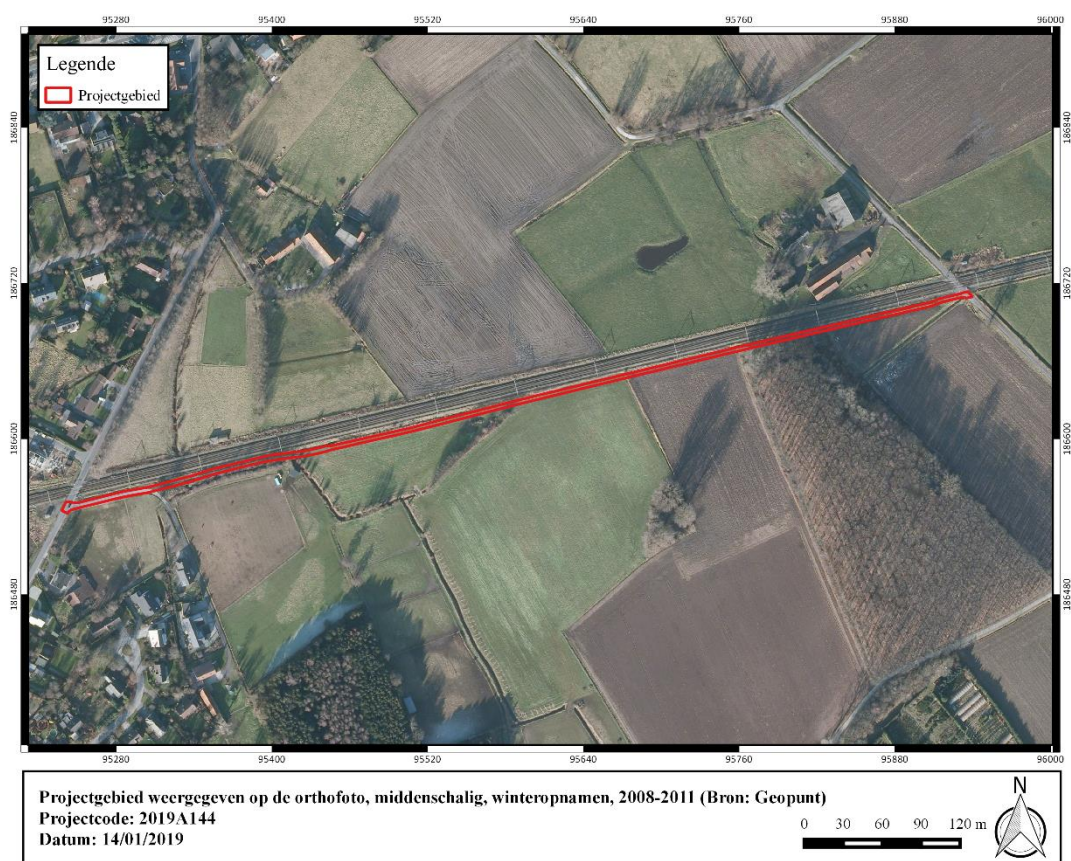

Figuur 23: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, kleinschalig, zomeropnamen, 1979-1990 (Bron: Geopunt).

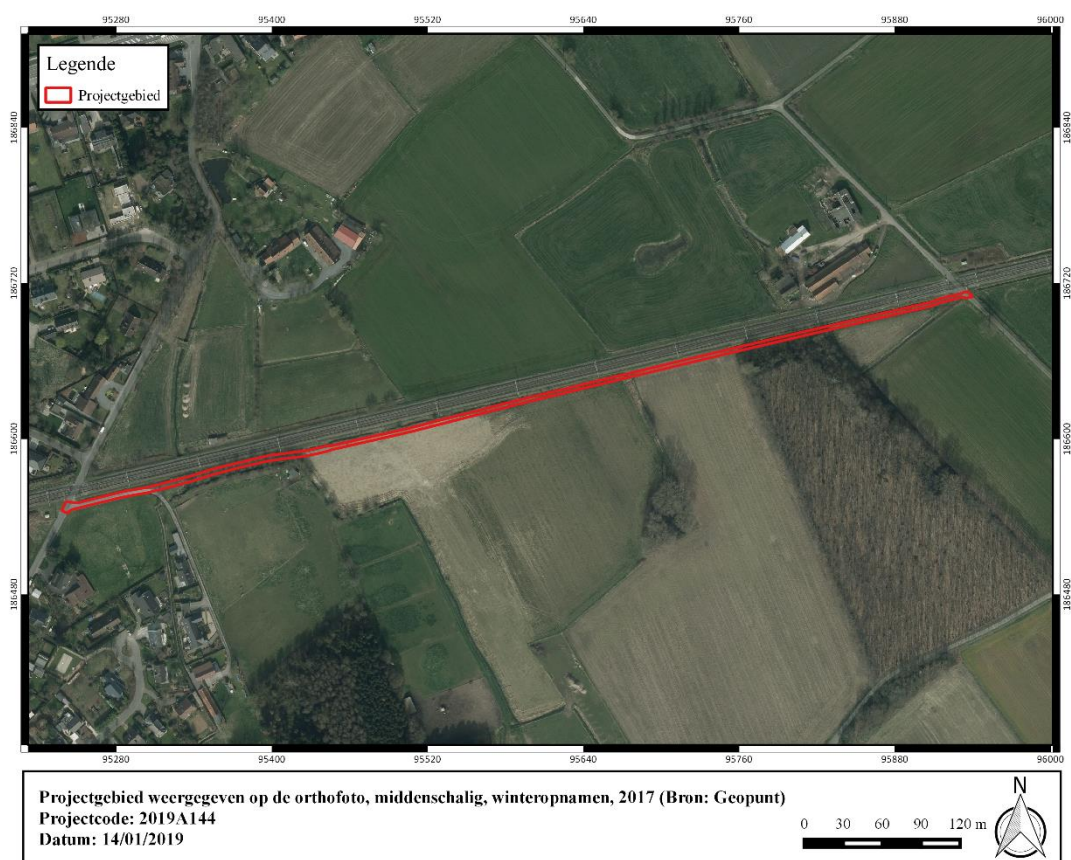

Figuur 24: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2000-2003 (Bron: Geopunt).

Figuur 25: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2008-2011 (Bron: Geopunt).

Figuur 26: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2017 (Bron: Geopunt).

1.5 Synthese

De opdrachtgever plant de realisatie van een nieuw fietspad langsheen spoorlijn 73, tussen de Beekstraat en Karrestraat te Astene, deelgemeente van Deinze. De ingreep voor het nieuwe fietspad omvat een strook van ca. 720 m lang en 3,5 m breed. De gecombineerde oppervlakte van de geplande werken bedraagt 2390m².

Landschappelijk gezien is Astene gelegen in de zandstreek binnen de Vlaamse Vallei. Het plangebied ligt ca. 600 m ten zuiden van de huidige stroom van de Leie. Op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen is te zien dat het plangebied zich situeert op het vlakland van Nazareth. Dit vlak zandig laagterras is gelegen op een hoogte van ca. 10 m TAW. en komt enkele meters hoger uit dan de noordelijk gelegen Leievallei.

In het westen wordt het tracé van het fietspad doorsneden door de Winkelbeek en de Biezenbeek, die uitmonden in de Leie. De Quartairgeologische kaart geeft een profielopbouw weer van eolische afzettingen van het laat-Pleistoceen/vroeg-Holoceen die rusten op fluviatiele afzettingen van het laat-Pleistoceen. De bodemkaart geeft aan dat het sediment bestaat uit droog zand. De nattere, hydromorfe polygonen die worden aangesneden in het westen van het geplande traject, zijn naar alle waarschijnlijkheid in verband te brengen met de aanwezigheid van de Winkelbeek/Biezenbeek. De ligging op de rand van de oude stroomvlakte van de Leie, op hoofdzakelijk goed gedraineerde terreinen, vlakbij kleinere zijstromen van de Leie, vormt een uiterst gunstige locatie voor zowel rondtrekkende groepen jager-verzamelaars, maar ook voor vroegsedentaire landbouwgemeenschappen.

Cartografische bronnen wijzen op een open en ruraal karakter van het landschap. Op de kaart van Ferraris is het terrein hoofdzakelijk in gebruik als akker. Net ten noorden van de projectlocatie valt onmiddellijk een tweeledige hoeve met walgracht op. De cirkelvormige gracht gaat naar alle waarschijnlijkheid terug op een motteheuvel. Het complex draagt de naam 'Goed te Wallebeke'. Deze site is eveneens aangeduid op het kaartbeeld van de CAI, met volgnummer 972029. Op het oostelijke uiteinde is op kaartmateriaal een hoevecomplex aangeduid met de naam 'Goed ter Woesteyne'. Op de 19^e-eeuwse bronnen is de spoorlijn 73 reeds aangeduid. De orthofotosequentie toont quasi geen evolutie in landgebruik, de verschillende terreinen die doorkruist worden door het nieuwe fietspad zijn reeds decennia in gebruik als landbouwgrond.

Op het plangebied zijn geen archeologische waarden gekend. Recent werd ten westen van het plangebied, tussen de Karmstraat en de Beekstraat, een proefsleuvenonderzoek uitgevoerd. Tijdens dit onderzoek werden, in de zone tegen de Beekstraat, sporen waargenomen die geïnterpreteerd werden als resten van vol- tot laatmiddeleeuwse bewoning. Het betrof verschillende palenclusters, greppels en (houtschoolrijke) kuilen. Het gerecupereerde vondstensemble (n=7) was qua omvang eerder beperkt en bestond uit aardewerk dat gedateerd kan worden in een tijdsperiode van de volle middeleeuwen tot nieuwe tijd. Op basis van deze waarnemingen werd een zone van ca. 3 ha afgebakend voor vlakdekkend onderzoek⁵.

Ten noordwesten van het plangebied zijn, naast de reeds vermelde mottesite, bij een werfcontrole in de jaren '90 een tweetal Romeinse crematiegraven met bijgiften aangetroffen, vermoedelijk maken deze graven onderdeel uit van een groter grafveld (CAI 972002). Ongeveer een kilometer ten westen van deze waarneming zijn, eveneens bij een werfcontrole in de jaren '90, 3 crematiegraven uit de romeinse periode aan het licht gekomen (CAI 972001). Ten zuiden van deze waarneming werd bij een proefsleuvenonderzoek aan de Pontstraat in 2013

---

⁵ Cleda, 2017, Nota Astene (Deinze) – Karmstraat, Rapporten All-archeo bvba 582, pp. 80

het restant van een walgracht aangetroffen (CAI 213111). Daarnaast werden bij verschillende veldprospecties in de ruime omgeving rondom het plangebied lithisch materiaal, maar ook ceramiek uit de romeinse periode gerecupereerd. Tot slot zijn op het kaartbeeld van de CAI verschillende locaties aangeduid waar op basis van cartografische indicatoren de aanwezigheid van laatmiddeleeuwse omwalde hoeves en andere infrastructuur.

Concreet is er ter hoogte van de geplande werken een trefkans inzake archeologisch erfgoed. Op basis van de landschappelijke situatie en gekende waarden bestaat de verwachting uit zowel vondsten- als sporenarcheologie. Onderzoek in nabijheid van het onderzoeksgebied wijst op bewoning in de volle- en late middeleeuwen. Echter gelet de aard van de geplande werken en de lineaire vorm wordt de kans dat bijkomende onderzoeksdata nog tot kenniswinst kan leiden, als te beperkt ingeschat.

2 Bibliografie

Agentschap Onroerend Erfgoed 2018

AGIV

Cleda, B. 2017. Nota Astene Deinze Karmstraat, Rapporten All-Archeo BVBA 582, 90p.

DOV Vlaanderen

Geoportaal

Geopunt

Van Ranst, E. & Sys, C. 2000. Eenduidige legende voor de digitale bodemkaart van Vlaanderen. Universiteit Gent.

